

AFVALBEHEER VOOR BEDRIJVEN IN BRUSSEL

— PUBLIEKE SECTOR

Facilitator bedrijfsafval
& Facilitator verpakkingen

recyclepro@leefmilieu.brussels

FIONA CRADDOCK, GENEVIÈVE HALIN, BENOÎT PRIOD – 31/3/2026

WAAROM IS OPLEIDING BELANGRIJK?

We produceren elke dag afval. Daarom is het belangrijk om:

- Uw wettelijke verplichtingen te kennen
- Uw afval te identificeren en te proberen het te verminderen
- Inspiratie op te doen en goede praktijken toe te passen
- Uw contracten af te stemmen op uw werkelijke situatie
- Gebruik te maken van de tools die Leefmilieu Brussel ter beschikking stelt

**UW OPLEIDING VEREENVOUDIGT UW TAKEN
& HELPT U TE BEGRIJPEN HOE U VERDER KUNT GAAN**

UITDAGINGEN VOOR EEN OPENBARE INSTELLING

Meerdere diensten = plurivorm

- Verschillende stromen in elke entiteit
- Verschillende managementrealiteiten
- Verschillend publiek
- Meerdere infrastructuren
- Noodzaak van een gestandaardiseerde (objectieve) maar flexibele analyse

Risico van soloïesring

- Behoeftte aan delen en bundelen

Hiërarchische structuren

- Informatie moet doorsijpelen via de juiste mensen (hulpbronnen)

Dit in een context van veranderende regelgeving (Brudalex 2.0)

OVERZICHT

Hoofdstuk 1 INTRODUCTIE & UITDAGINGEN

Hoofdstuk 2 REGELGEVING

Hoofdstuk 3 AFVALPREVENTIE

Hoofdstuk 4 HOE KUNT U BETER SORTEREN?

Hoofdstuk 5 PREMIES & SUBSIDIES, BEWUSTMAKING, AFVAL STRATEGIE

Hoofdstuk 6 CONCLUSIE & VRAGEN-ANTWOORDEN

1. INTRODUCTIE

De facilitator bedrijfsafval:
Presentatie en diensten

PROFESSIONALS ?

Bedrijf	Maatschappij	Vereniging	Overheid
Elke status			
Zelfstandige	OCMW	Natuurlijke persoon	...

Diensten & advies	Financiën	Gezondheids -zorg	Handel	Horeca
Elke sector				
Kunst & Sport	Maatschappelijk werk	Onderwijs & vorming	Ambacht & industrie	...

ONDERSTEUNING VOOR PROFESSIONALS DOOR DE FACILITATOR BEDRIJFSAFVAL

HELPDESK

Antwoorden op diverse vragen
Informatie over activiteiten, ondersteuning, enz.
Eén e-mailadres: recyclepro@leefmilieu.brussels

BEGELEIDING

Specifiek advies
Afvaldiagnose
Diepgaande ondersteuning

OPLEIDING

Per thema
Per doelgroep
Zie <https://leefmilieu.brussels/pro/agenda>

DOCUMENTATIE

Adviesfiches, FAQ's
Gidsen, studies, gevarieerde inhoud
Website <https://leefmilieu.brussels/pro>

100% gratis → één adres: recyclepro@leefmilieu.brussels

Mijn professioneel afvaltraject

Alle stappen om uw afval te voorkomen, te sorteren en duurzaam te beheren

Wettelijke bepalingen begrijpen

Afval identificeren
en beoordelen

Een geschikte
afvalinzamelaar en/of
inleverlocatie kiezen

3

Sorteer- en
opslagfaciliteiten
inrichten

De ploegen
sensibiliseren

Afval sorteren en
valoriseren, per type

Opvolging verzekeren en voortdurende verbetering

Denk bij elke

Afval verminderen

stap aan afvalpreventie

VOORBEELDEN VAN FICHES

Adviesfiche – **professioneel afval** – nr. 1

SAMENVATTING VAN DE VERPLICHTINGEN

PREVENTIE

“Het beste afval is het afval dat niet bestaat”

Denk eerst en vooral na over het beperken van het geproduceerde afval en het hergebruik van alle materialen waarvoor dat mogelijk is. Het milieu wint en u ook: minder of geen afval betekent vaak lagere kosten en dus besparingen.

Voor advies over preventie en hergebruik, zie:

- adviesfiche nr. 7 “Naar een groter bewustzijn bij medewerkers en bezoekers”
- adviesfiche nr. 8 “Naar een groter bewustzijn bij schoonmaakdiensten”
- adviesfiche nr. 22 “Hoe afval een tweede leven geven”
- adviesfiche nr. 26 “Beperkingen en goede praktijken inzake eenmalig gebruik”

ALGEMENE VERPLICHTINGEN

ALLE SECTOREN

Sorteer afvalstromen (types) in afzonderlijke containers, zonder ze te mengen met restafval.
→ zie adviesfiche nr. 3 “Sorteerverplichtingen voor professioneel afval”

Gebruik de juiste zakken en containers.
→ zie adviesfiche nr. 4 “Materialen en sorteereilanden”

Voer afval af door het over te dragen aan een geregistreerde inzamelaar, of in het geval van kleine hoeveelheden, door het naar een afvalinzamelinrichting (bv. Recypark) te brengen
→ zie adviesfiche nr. 2 “Afvalbeheer en administratie”
→ zie adviesfiche nr. 3 “Sorteerverplichtingen voor professioneel afval”
→ zie adviesfiche nr. 11 “Verwijdering en afgifte van afval”

Bewaar bewijzen van goed afvalbeheer (contracten en traceerbaarheidsdocumenten).
→ zie adviesfiche nr. 2 “Afvalbeheer en administratie”

Versie — nov 2023

1

Adviesfiche – **professioneel afval** – nr. 3

SORTEERVERPLICHTINGEN VOOR PROFESSIONEEL AFVAL

SORTEER JUIST

- **Selectief sorteren is verplicht**, ongeacht de hoeveelheid afval
- Gebruik **zakken, containers of bakken** die door de **inzamelaar** worden geleverd (vermeng geen stromen met elkaar of in de restafvalcontainer)
- Voor **kleine hoeveelheden**: zodra het afval fysiek gescheiden is in de zakken die door de **inzamelaar** voor elk type afval werden geleverd, kan men het in dezelfde container/bakken verzamelen, bv. plastic folies, plastic omsnoeringsbanden en piepschuim (EPS) samen met het karton/papier => **maak afspraken met de inzamelaar**
- Denk voor u weggooit aan hergebruik: Kan wat voor u afval is, worden gebruikt in een andere dienst of organisatie? Of tweedehands?
- zie adviesfiche nr. 22 “Geef afval een tweede leven” + nuttige links aan het einde van deze fiche

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

Momenteel

 PHD
 Papier-
Karton
 Elektrische en
elektronische
apparatuur
 Batterijen en
accumulatoren

**Bovendien,
vanaf 1 mei 2023**

 Voedselafval
 Plastic
verpakkingsfolie

**Bovendien,
vanaf 1 januari 2025**

 Textiel

 Gevaarlijk
afval
 Frituurvetten
en -olien
 Dierlijke
bijproducten
 Minerale
olien

 Piepschuim
 Harde
plastics

 Verpakkings-
glas
 Groenafval
 Puin
 Matrassen
 Banden

 Hout
 Omsnoerings-
banden

 Afgedankte
voertuigen
 Fotovoltaïsche
panelen
 Rijkhoudende
afvalstoffen van
de zorg
 Geneesmiddelen

 Metalen

**Hulp
nodig?**
Surf naar
leefmilieu.brussels
Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

Versie — juni 2023

1

Adviesfiche – **professioneel afval** – nr. 15

HOE AFVAL VAN PLASTICFOLIE, OMSNOERINGSBANDEN EN PIEPSCHUIM (EPS) SORTEREN EN OPSLAAN?

NIEUWE SORTEERVERPLICHTING SINDS 1 MEI 2023

Bedrijven en organisaties zijn verplicht bepaalde types afval(stromen) te sorteren om de recyclage of valorisatie ervan te bevorderen. Dit geldt sinds **1 mei 2023** ook voor deze drie fracties:

- Plastic omsnoeringsbanden / spanbanden
- Plastic verpakkingsfolies
- Piepschuim (geëxpandeerd polystyreen “EPS”)

→ zie adviesfiche nr. 3 “Sorteerverplichtingen voor professioneel afval”

 PET
 LDPE
 PS
 PP

PLASTIC OMSNOERINGSBANDEN

Plastic omsnoeringsbanden, ook wel spanbanden genoemd, worden gebruikt om verpakkingen te sluiten of voorwerpen strak op pallets te houden.

Deze banden kunnen gemaakt zijn van

- polypropyleen (PP),
- polyethyleentereftalaat (PET)

Omdat het vrij moeilijk is het onderscheid te maken tussen plastic omsnoeringsbanden in PP of in PET, worden ze in dezelfde container verzameld: uw inzamelaar zal ze sorteren.

 ✓

 ✗

 ✗

Niet-recyclebaar in dit circuit

- ✗ **stalen omsnoeringsbanden**: ze moeten apart worden gerecycleerd als metaal (schroot) => bekijken met inzamelaar
- ✗ **omsnoeringsbanden van textiel**: ze moeten apart worden gerecycleerd => bekijken met inzamelaar

Versie — nov 2023

1

9

Een facilitator tot uw dienst!

Facilitator Verpakkingen

Concreet... Welke diensten ?

HELPDESK

verpakkingen@leefmilieu.brussels

INDIVIDUELE BEGELEIDING

Gratis op aanvraag &
gepersonaliseerd

SAMENWERKING EN NETWERKEN

Uitwisseling van goede
praktijken tussen actoren

WORKSHOPS EN OPLEIDINGEN

OPVOLGING VAN DE INNOVATIES

Website met artikelen over
innovatieve projecten

VERSPREIDING VAN INFORMATIE

Info-fiches en tools
FAQ

Tools: blog & website

ACTIES PRAKTISCHE TIPS DOSSIERS

Home > Praktische tips / Je bedrijfsmodel omvormen >
Kraantjeswater serveren tijdens vergaderingen: een handleiding

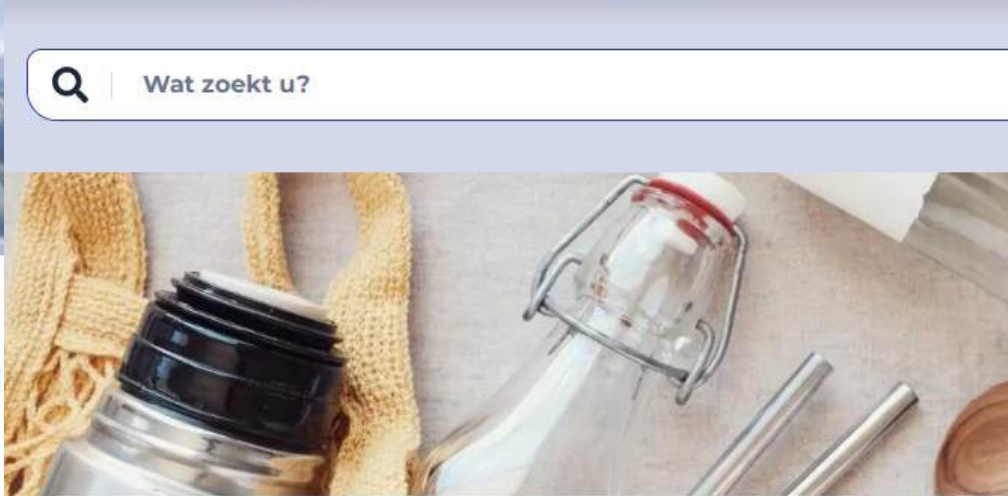
Kraantjeswater serveren tijdens vergaderingen: een handleiding

Bied je water aan tijdens vergaderingen? Voortaan is kraantjeswater een nieuwe norm voor de Brusselse overheidsdiensten. Maar om kwaliteitsvol water te garanderen, is het van essentieel belang om te voldoen aan de hygiënenormen. Ontdek onze goede praktijken: bewaring, reiniging, keuze van recipiënten .... Alles wat je moet weten om ecologische praktijk en veiligheid te combineren!

🕒 4 min

ACTIES PRAKTISCHE TIPS DOSSIERS

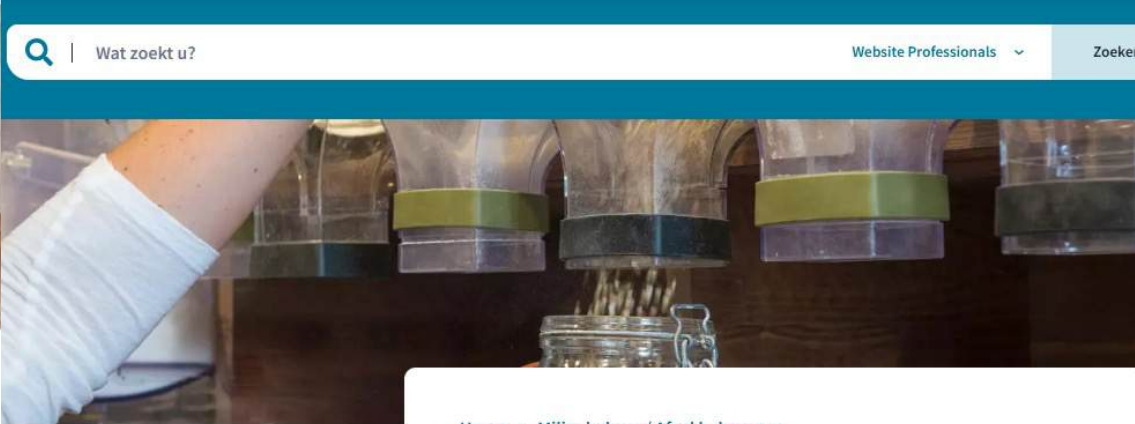
Home > Praktische tips / Je bedrijfsmodel omvormen >
Systemen om herbruikbaar cateringmateriaal te beheren in je organisatie

Systemen om herbruikbaar cateringmateriaal te beheren in je organisatie

Herbruikbare doosjes, tassen, kommetjes, borden, bekers... Het afschaffen van cateringmateriaal voor eenmalig gebruik in je bedrijf was nooit eerder zo eenvoudig. Bovendien is het voordeliger, want door te kiezen voor herbruikbare opties bespaar je op lange termijn ook geld.

MILIEUBEHEER DIENTEN EN AANVRAGEN WETGEVING ONZE ACTIES TOOLS EN DATA

Home > Milieubeheer / Afval beheren >
Zero Afval tips voor voedingszaken en horeca

Zero afval tips voor handelaars en horeca

In Brussel is de trend naar 'zero afval' toegenomen met de groeiende vraag van consumenten die hun impact op het milieu willen verminderen.

AFVAL | VOEDING | ADVIES | ZERO AFVAL | HERGEBRUIK

27 juni 2024

Zero afval tips voor handelaars en horeca

Inhoud

- Zero afval tips voor handelaars en horeca →
- Zero afval in voedingszaken →
- Zero afval in horecazaken →
- Zero afval in bakkerijen en patisserieën →
- Zero afval in kaaswinkels, beenhouwerijen, viswinkels en →

Tools: gidsen

Gebaseerd op de ervaring van de projectoproepen « Zero afval horeca- en handelszaken »

GIDS VOOR ZERO AFVAL IN DE HORECA

GERECHTEN EN DRANKJES
ZONDER AFVAL

EDITIE 2021

ZÉRO DÉCHET

ZERO AFVAL

GIDS VOOR ZERO AFVAL IN VOEDINGSZAKEN

VERKOOP IN BULK

EDITIE 2021

ZÉRO DÉCHET

ZERO AFVAL

GIDS VOOR ZERO AFVAL IN BROOD- EN BANKETBAKKERIJEN

EEN TOONBANK
ZONDER AFVAL

EDITIE 2021

ZÉRO DÉCHET

ZERO AFVAL

GIDS VOOR ZERO AFVAL IN KAASWINKELS, BEENHOUWERIJEN, VISWINKELS EN TRAITEURSZAKEN

EEN TOONBANK
ZONDER AFVAL

EDITIE 2021

ZÉRO DÉCHET

ZERO AFVAL

Tools : Vademecum

DRANK

Alle soorten drank moeten in herbruikbare verpakkingen en/of met herbruikbaar vaatwerk aangeleverd worden: spuitwater, vruchtensap, frisdrank, maar ook koffie, thee, enz.

Opgelet: het is NIET toegestaan om achter de toegeworpen verpakkingen te gebruiken om herbruikbare glazen, bekertjes of tassen die de consument geserveerd krijgt te vullen. Die praktijk laat niet toe om de verplichtingen van de overheidsinstantie te vervullen.

WIJEN EN STERKE DRANK

Het gaat om een uitzondering waarin de wet voorziet voor wijnen, mousserende dranken en sterke drank aangezien er op deze markt niet voldoende herbruikbare alternatieven bestaan. Bijgevolg mogen wegwerpflessen en -cubetainers nog gebruikt worden in afwachting van de opkomst van een markt voor hervulbare flessen of cubetainers. De drank moet echter opgediend worden in herbruikbare glazen. Gedaan dus met plastic champagneglazen voor eenmalig gebruik!

KOFFIEMACHINES

Ook hier is het gedaan met wegwerpbekers voor koffie, thee enz. De verschillende plekken moeten uitgerust worden met herbruikbare tassen en een gootsteen of vaatwasmachine om ze af te wassen.

WATERKOELERS EN DRINKFONTEINEN

Ook deze moeten zonder wegwerpbekers gebruikt kunnen worden, dus hetzij met een fontein, hetzij door herbruikbare bekertjes, glazen en tassen ter beschikking te stellen. Er zijn verschillende systemen mogelijk, zelfs als het gaat om een ruimte die toegankelijk is voor het publiek (zie onderstaande foto).

DRANKAUTOMATEN

Momenteel zijn drankendispensers met herbruikbare verpakkingen niet mogelijk. De wegwerpverpakkingen blijven dus toegelaten.

BIJKOMENDE VERPLICHTING VOOR PLAT WATER

Voor plat water, het doel is immers om gebotteld water en het transport van een grondstof die via de kraan beschikbaar is te vermijden. **Toch heb je een herbruikbaar recipient nodig om water op te dienen en te consumeren.**

Er moet dan ook verplicht een aansluiting voor leidingwater komen (bv. kraan, fontein aangesloten op leidingwater) en een herbruikbaar systeem voor de distributie van het water (bv. herbruikbare karaf en glas, drinkbus ...).

Twee belangrijke punten om te verhelderen:

Ten eerste draait deze bijkomende verplichting niet om spuitwater maar enkel om plat water. Spuitwater wordt gelijkgesteld aan 'drank' alsof het om frisdrank, vruchtensap ... zou gaan. Spuitwater moet dus geserveerd worden met herbruikbare flessen en glazen.

Ten tweede, het is het zogenaamde 'kraantjeswater' dat geconsumeerd moet worden. Het is dus niet langer toegestaan om plat water aan te kopen of te verkopen, zelfs als het in een herbruikbare verpakking zit. En zelfs als het om een verpakking met statiegeld gaat.

Dat geldt voor alle betrokken activiteiten (zie hoofdstuk daarover), inclusief in de cafetaria's, ook voor externe vestigingen (lokalen voor de tuinders, chauffeurs ...), en voor de evenementen waarop de regelgeving zich richt enz.

Ook hier weer is er geen vrijstelling in functie van het verpakkingsmateriaal (plastic, glas,

drankkarton, blikje ...). De wetgever wil karaffen, glazen en drinkbussen. Hij wil geen flessenwater en transport meer.

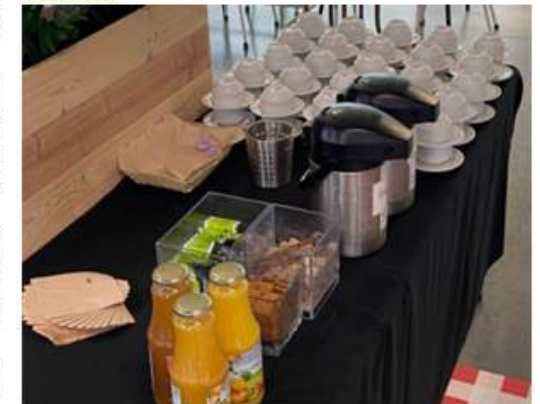
Bepaalde drinkfonteinen zijn echter niet aangesloten op de waterleiding. Ze zijn uitgerust met grote flessen water. Dat is voortaan niet langer toegestaan.

Als uw instantie drankautomaten gebruikt, zal het niet langer mogelijk zijn om plat water uit flessen aan te bieden. U dient toegang te geven tot een systeem met een waterkoeler of drinkfontein.

TER HERINNERING

Er bestaan gevallen waarin de wetgeving niet van toepassing is (zie hoofdstuk vrijstellingen). Dat geldt voor hietgolven omdat het gaat om een nood situatie of tijdens straat-hoekwerk en daklozenrondes. In dat geval blijft het mogelijk om flessenwater te gebruiken.

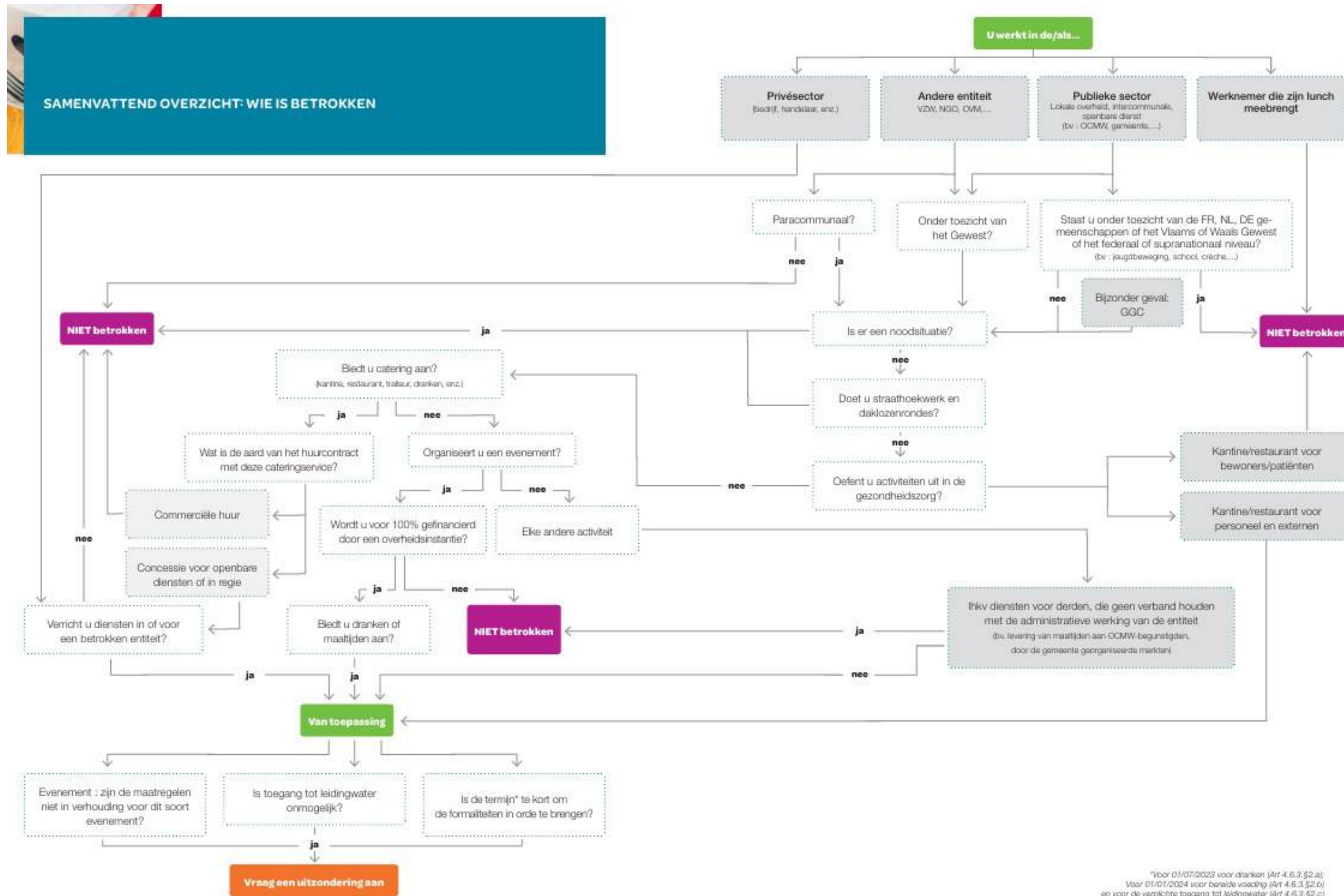
VOEDING

GIDS OVER HET VERBOD OP VERPAKKINGEN VOOR EENMALIG GEBRUIK VOOR DRANKEN EN VOEDING

Tools : Vademecum

Leveranciers en dienstverleners met betrekking tot duurzame verpakkingen

[Leveranciers en dienstverleners met betrekking tot duurzame verpakkingen | Professionals - Leefmilieu Brussel](#)

Inhoud

Advies en/of ondersteuning op het gebied van herbruikbare verpakkingen	→→
Leveranciers van waterfonteinen, waterbehandelingsoplossingen en drankdispensers	→→
Huur of aankoop van herbruikbare verpakkingen	→→
Herbruikbare verpakkingen en/of statiegeld beheren: welke oplossing zoekt u?	→→
Welke systemen zijn er voor het wassen van herbruikbare verpakkingen en/of statiegeldverpakkingen?	→→
Herbruikbare verpakkingen voor levering en e-commerce	→→
Catering, restaurateurs en bakkers: welke cateringopties met herbruikbare verpakkingen zijn er beschikbaar voor een evenement?	→→
Welke oplossingen voor bulkgoederen?	→→

^ Voedselverpakkingen

Belgische bedrijven:

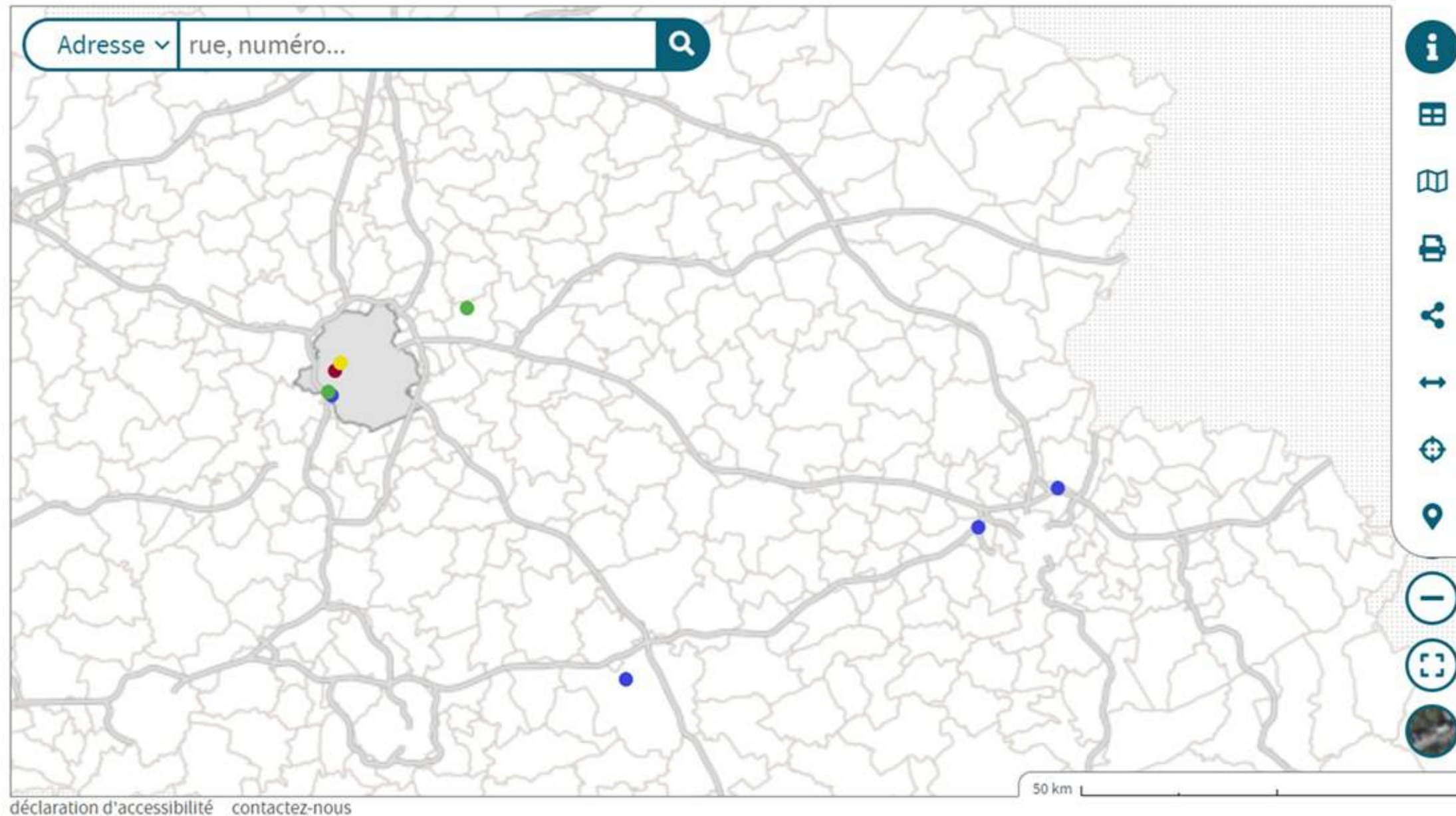
- [Accent Etiketten](#): herbruikbare labels voor verpakkingen
- [Cup concept](#): herbruikbare labels voor verpakkingen, plastic borden en kommen + begeleiding bij de implementatie van herbruikbare verpakkingen voor evenementen
- [Derco](#): glazen potten, flessen
- [Flax & Stich](#): wasbare en herbruikbare lunchzakjes/sandwichzakken, stoffen zakjes
- [L'empoteuse](#): herbruikbare verpakkingen (schalen, potten, pizzadozen in glas of plastic)
- [Let's Repeat](#): diverse herbruikbare verpakkingen (glas en plastic)
- [Mes verrines](#): glazen, glaasjes
- [Re-Uz](#): bekers, mokken, voedselverpakkingen in plastic met deksel

Buitenlandse bedrijven:

- [Circulware](#): aankoop van verpakkingen en servies
- [Covrpack](#): plastic en glazen verpakkingen
- [Dish Circle](#): diverse (bekers, plastic wijnglazen, pizzadozen, hamburgerbakjes, enz.)
- [Durablex](#): herbruikbaar servies, glazen verpakkingen met deksel
- [Duni](#): koffiemokken/theekopjes, herbruikbare verpakkingen
- [Hakuna Taka](#): stoffen zakjes
- [Mon Bento](#): flessen, lunchboxen, bestek, herbruikbare potten, sauskommen
- [Noww](#): begeleiding bij de implementatie van herbruikbare verpakkingen met statiegeld en statiegeldautomaten
- [Pontos](#): glazen potten, flessen
- [Proppe Etiketten](#): oplossingen voor etikettering
- [Re-Uz](#): bekers, mokken, voedselverpakkingen in plastic met deksel
- [Roll'eat](#): wasbare en herbruikbare zakjes voor sandwiches
- [Sans BPA](#): plastic, roestvrijstalen en glazen verpakkingen

Kaart van de afwasinfrastructuur voor herbruikbare verpakkingen in het BHG

et de la périphérie

In 2024 heeft Leefmilieu Brussel de afwasinfrastructuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de omliggende regio in kaart gebracht om de transitie naar herbruikbare verpakkingen te vergemakkelijken. Dit kunnen sociale werkplaatsen, waarborgoperatoren, [...]

+ Plus

Légende

Les infrastructures de lavage de vaisselle de la Région Bruxelles Capitale et de la périphérie

- Opérateurs de consignes
- Événementiel
- ETA
- Mutualisation dans une collectivité

> Montrer la légende du fond de carte

cartostation

Kaart van de afwasinfrastructuren voor herbruikbare verpakkingen in het BHG

The Cup Street Ligne de lavage mobile

PEUT LAVER

Jusque 17.160 bols/jour

CONSOMMATIONS

Consommations plus élevées qu'une infrastructure plus fixe

PETITE LAVERIE ÉVÉNEMENT

Nettoyage par vos soins (3-5 personnes) ; installation et briefing par The Cup Street.

REMORQUE DE 5M

- Besoin d'électricité 380V 63A
- Arrivée d'eau froide
- Évacuation d'eau

KORTENBERG

0493/07.78.95

info@thecupstreet.be

QUE PEUT-ON LAVER ?

De la vaisselle de restaurant

Des verres, des gobelets

Des couverts

Des plats verre, plastique, inox

**Séchage insuffisant pour stocker ;
vaisselle pour réemploi direct**

+ livraison et installation

+ coaching équipe

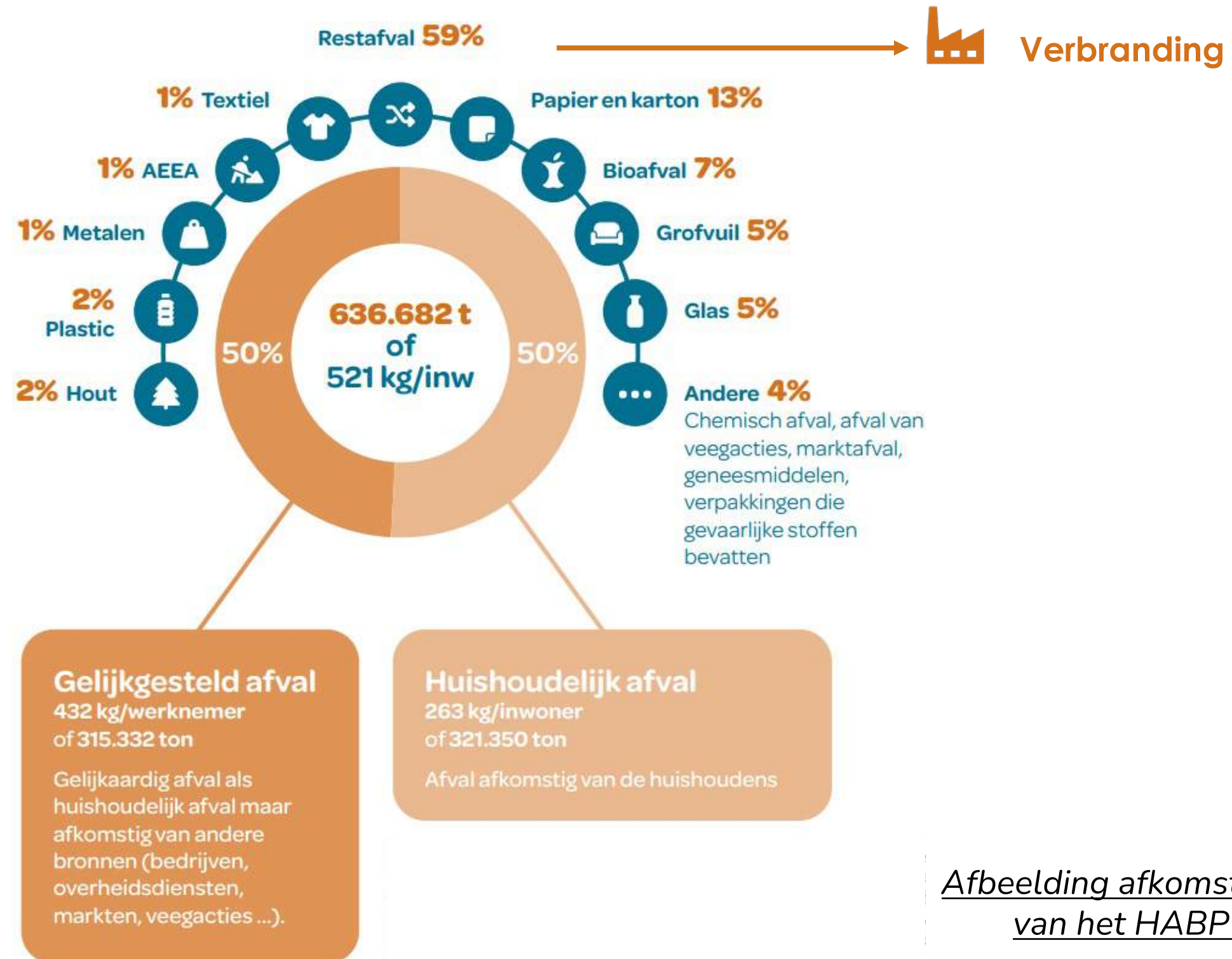

1. INTRODUCTIE

Uitdagingen van goed afvalbeheer

PROFESSIONEEL AFVAL IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Afbeelding afkomstig uit de evaluatie
van het HABP – kerncijfers 2022

PROFESSIONNEEL AFVAL IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Doelstelling 2030

Vermindering van niet-huishoudelijk afval per werknemer van **20%**

Het gewicht van te verbranden
restafval verminderen

70% gerecycleerd afval
bereiken

Afbeelding afkomstig uit de evaluatie van het HABP – 2021

WAAROM ACTIE ONDERNEMEN?

- Om de **milieu-impact** van afval en de verwerking ervan te **verminderen**
  - ↓ verbranding = ↓ CO2 uitstoot
- Om de **verspilling van hulpbronnen te verminderen**
  - + hergebruik (en dus lokale banen)
  - + recycling (en mogelijkheden om ons afval een 2de leven te geven)
  - Voedselafval omzetten in lokale hernieuwbare energie (biomethanisatie) & compost om de bodem te bemesten
- Om de **leefomgeving** van de Brusselaars **aangenamer** te maken
  - ↓ km afgelegd door vuilniswagens = ↓ congestie, ↓ lawaai
  - ↓ aantal vuilniszakken in de straten

2. REGELGEVING

Verplichtingen & beginselen om te onthouden Brudalex

Link naar de gecoördineerde Brudalex-versie (rekening houdend met de laatste wijzigingen van 2022) van het besluit van 1 december 2016 betreffende afvalstoffen: <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2016/12/01/2016031801/justel>

HET CONCEPT VAN AFVAL

Wat is afval?

"elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen".

2 categorieën:

- **Huishoudelijk afval** afkomstig van normale huishoudelijke activiteiten, waarvan de inzameling wordt gefinancierd door belastingen
- **Industriële afval** afkomstig van de activiteiten van professionals:
  - gevaarlijk (bv. zuur, slib, enz.)
  - inert (bijv. keramisch afval, stenen, enz.)
  - niet-gevaarlijk en niet-inert (bv. karton, glas, enz.)

waarvan de inzameling wordt gefinancierd door professionals (private dienst)

DE ACTOREN BETROKKEN BIJ AFVALBEHEER IN BRUSSEL

FEDERAAL

- Bevoegd voor **radioactief afval** en **grensoverschrijdend afvaltransport** (inclusief de vergunningen voor de uitvoer en invoer van bepaalde gevaarlijke of specifieke afvalstoffen)
- Bevoegd voor **normen voor productmarkttoegang**, wat indirect invloed heeft op afvalbeheer

GEWESTELIJK (via LEEFMILIEU BRUSSEL)

- Bepaalt het **afvalbeheerbeleid** en voert het uit
- **Inspectie**: controleert de naleving van de afvalregels
- **Vergunningen**: verleent erkenningen en registraties aan afvaloperators (inzamelaars, vervoerders, enz.)
- Zorgt voor **bewustmaking**, biedt **ondersteuning**, verleent **subsidies** en voert **monitoring** uit
- Bevoegd voor **professioneel afvalbeheer** (maar is zelf geen inzameloperator). Bepaalt de sorteerverplichtingen en beheersregels voor dit afval
- Implementeert de **Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid** (UPV) voor specifieke afvalstromen (bv. AEEA, batterijen, banden, verpakkingen...)

GEMEENTELIJK

- Bevoegd voor **openbare netheid**
- Sommige gemeenten organiseren **specifieke inzamelingen** voor bepaalde afvalstromen (bv. groenafval, grofvuil op afspraak)
- **Gemeentelijke reglementen** kunnen de gewestelijke verplichtingen aanvullen (bv. administratieve sancties)

DE ACTOREN BETROKKEN BIJ AFVALBEHEER IN BRUSSEL

NET BRUSSEL (openbare instelling)

- Verzorgt de inzameling en verwerking van **huishoudelijk afval** in Brussel (maar geen professioneel afval, behalve via particuliere contracten – zie “INZAMELAARS VAN PROFESSIONEEL AFVAL”)
NB : in Vlaanderen en Wallonië wordt de inzameling van huishoudelijk afval vaak gedelegeerd aan intercommunales.
- Handhaaft de **openbare netheid** en ziet toe op de naleving van de regels (bv. bestrijding van sluikstorten, boetes)
- Beheert de **Recyparks**, waarvan sommige afval van professionals aanvaarden (zie specifieke slide)

INZAMELAARS VAN PROFESSIONEEL AFVAL (privé-instellingen)

- Zorgen voor de inzameling van professioneel afval via particuliere **dienstverleningscontracten met bedrijven**. Sommige inzamelaars voeren ook de eindverwerking van het afval uit (sorteren, recycleren, terugwinnen), terwijl anderen berope doen op gespecialiseerde operatoren. Sommige inzamelaars zijn gespecialiseerd in specifieke afvalstromen (bv. gevaarlijk afval, organisch afval, papier-karton, textiel, enz.)
- Moeten **geregistreerd of erkend** zijn door Brussel Leefmilieu, afhankelijk van het type afval dat ze verwerken

SPECIFIEKE ORGANISATIES

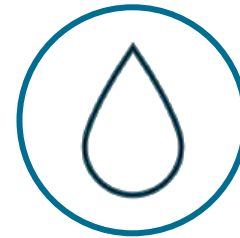
- Voor **radioactief afval** (bv. oude rookmelders, bliksemafleiders, laboratoriumisotopen...): Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) – www.afcn.fgov.be ; Nationaal Organisme voor Radioactief Afval en Spleijststoffen (NIRAS) – www.ondraf.be
- Voor verpakkingsafval: **Interregionale Verpakkingscommissie** (IVCIE) – www.ivcie.be
- **Fost Plus** voor huishoudelijke en vergelijkbare PMC-verpakkingen – www.fostplus.be
- **Valipac** voor industriële en commerciële verpakkingen (karton, plastic folie, pallets, enz. maar geen PMC) – www.valipac.be

3 BELANGRIJKE VERBODEN

VERBOD OP ILLEGAAL
STORTEN (SLUIKSTORTEN)

VERBOD OP LOZINGEN IN
OPPERVLAKTEWATEREN EN
OPENBARE RIOLEN, ENZ.

VERBOD OP OPEN
VERBRANDING VAN AFVAL

3 BELANGRIJKE VERPLICHTINGEN

1. AFVAL SORTEREN PER STROOM

Waarom is het verplicht?

- Ongesorteerd afval wordt verbrand, terwijl gesorteerd afval opnieuw wordt verwerkt in de productie van nieuwe materialen.
- Door te sorteren vermindert u de **ecologische voetafdruk** en onze afhankelijkheid van primaire grondstoffen.

3. HET BEWIJS VAN GOED AFVALBEHEER BEWAREN (TRACEERBAARHEIDSDOCUMENTEN)

U moet bewaren:

- Alle facturen, contracten en inzamelcertificaten van uw afvaloperator
- Alle stortingsattesten als u uw eigen afval naar een verwerkingsinstallatie brengt (inclusief Recyparks).

2. GESCHIKTE ZAKKEN EN CONTAINERS GEBRUIKEN

- Gevaarlijk afval: gescheiden en zeer streng beheer
- Het is verboden om huishoudelijke zakken te gebruiken voor de inzameling van professioneel afval (witte zakken, PMC-zakken, oranje zakken die in winkels te koop zijn).
- Sorteren is verplicht, ongeacht de hoeveelheid geproduceerd afval (geen drempel in Brussel)

Het beste afval, is afval dat niet bestaat = **PREVENTIE** → duurzame en logische keuze

VERPLICHTING 1: SORTEERPLICHT

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

25 stromen?! ja, **maar...**

- Focus op de **belangrijkste stromen** → sla de rest goed op en sorteer via **een inzamelaar** of Recypark
- Sommige stromen mogen **gecombineerd** worden in **dezelfde container** als ze in aparte zakken zitten
- Speciaal geval van **gevaarlijk afval**

Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

Adviesfiche
#3

VOORBEELD

Voorbeeld van een optimaliseringstabel voor afvalbeheer voor de drie hoofdgebouwen van een instelling die gespecialiseerd is in het onderwijzen van horecaberoepen in Brussel

		Type container					Totaal
		Rest	Karton	PMD	Glas	Bioafval	
Aantal containers	Situatie vóór optimalisatie (huidig contract)	30	9	4	5	0	48
	Situatie na contractoptimalisatie	10	13	12	11	18	64
	Differentieel	-20	+4	+8	+6	+18	+16
Jaarlijkse kosten	Situatie vóór optimalisatie (huidig contract)	43 385,76 €					
	Situatie na contractoptimalisatie	21 621,25 €					
	Bereikte besparingen	21 764,51 €					
	% reductie in totale afvalbeheerkosten	49,83%					

VERPLICHTING 2: GESCHIKTE INZAMELAPPARATUUR

- **Gebruik de zakken of containers die door de inzamelaar worden voorzien**

Meng geen stromen door elkaar en gooi ze niet bij het restafval

- **Gebruik geen huishoudelijke zakken**

- **Er bestaan verschillende mogelijkheden om uw afval te verwijderen:**

- **Afgeven aan een erkende operator** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- **Zelf naar een inzamel- of verwerkingsinstallatie brengen** (<500 kg per afgifte), zoals een Recypark Pro of een privaat sorteercentrum
Dit kan goedkoper zijn voor kleine of onregelmatig geproduceerde hoeveelheden!
NB: de installatie moet u een traceerbaarheidsdocument geven - dat u minstens 5 jaar moet bewaren.

- **En denk vooral na over hergebruik vóór u iets weggooit:** kan het voorwerp gebruikt worden in een andere afdeling of organisatie? Tweedehands?

VEREENVOUDIGDE LIJST VAN INZAMELAARS ACTIEF IN BRUSSEL – In alfabetisch volgorde

- Bongaerts Recycling - 011 60 32 58 - info@bongaertsrecycling.be - www.bongaertsrecycling.be
- Dufour - 069 89 10 10 - info@dufour-cranes.com - www.dufour.be
- G-Tri - 02 732 70 55 - info@g-tri.be
- MCA Recycling - 02 346 44 22 - info@mca-recycling.com - www.mca-recycling.com
- Net Brussel Pro - 0800 988 77 - pro@arp-gan.be - www.pro.arp-gan.be
- Recyclo - +32 475 60 99 85 - info@recyclo.coop - www.recyclo.coop
- Renewi Belgium - 0800 11114 - formulier via website - www.renewi.com
- Stalem - +32 489 33 22 89 - info@stalem.be - www.stalem.be
- Veolia - 02 209 70 00 - formulier via website - www.veolia.be
- Vanheede Environmental Logistics - 056 52 16 21 - info@vanheede.com - www.vanheede.com

VOORBEELD VAN INZAMELAPPARATUUR

Kleine zakken
10-100 l

Zakken
300 l - 1000 l

Kleine
retourcontainers,
vaten

Paletbox,
IBC, rek

Rolcontainers
140 - 5000 l

Vraag het uw inzamelaar!

- Type container
- Volume
- Verrijdbaar of niet
- Stapelbaar
- Gesloten, open
- Verdichting
- .....

Semi-ondergrondse
containers

Afzetcontainers
5 m³-30 m³

Stationaire-
monoblok
perscontainer

Glasbol
300 l / 4000 l

VOORWAARDEN VOOR PRO-TOEGANG TOT RECYPARK

Praktische regelingen

4 Recypark PRO :

- **Buda** (Antoon Van Osslaan 6, 1120 Brussel)
- **Humaniteit** (Humaniteitslaan 350, 1190 Vorst)
- **Zuid** (Brits Tweedelegerlaan 676, 1190 Vorst)
- **Demets** (Fernand Demetskaai 22, 1070 Anderlecht)

Voorwaarden :

- Afval gesorteerd en identificeerbaar
- Geen bulkafval
- Geen "geweigerd" afval in het voertuig
- 3 m³ gratis per dag, met uitzondering van bepaalde betalende fracties
- ...

=> Meer details per stroom op
<https://www.pro.arp-gan.be/nl/recypark>

! Toegelaten voertuigen !

Recypark Buda

Aanvaard ✓

Toegang verboden voor aanhangwagens
en voertuigen hoger dan 1,85 m

→ Recypark Demets
Fernand Demetskaai 22 te 1070 Anderlecht

→ Recypark Humaniteit
Humaniteitslaan 350 te 1190 Vorst

→ Heb je een aanhangwagen met dubbele as? Voor een
makkelijkere toegang, ga je beter naar Recypark Humaniteit.

Toegang verboden voor voertuigen
hoger dan 1,85 m met aanhangwagens

→ Gelieve naar Recypark Humaniteit te gaan
Humaniteitslaan 350 te 1190 Vorst

Recypark Humaniteit

Aanvaard ✓

Geweigerd afval

- ✗ Restafval
- ✗ Geneesmiddelen en medisch afval
- ✗ Biervaten
- ✗ Asbestafval
- ✗ Gasflessen of -busjes, LPG-tanks, heliumflessen
- ✗ Gasflessen met distikstofmonoxide / Lachgascilinders
- ✗ Vuurwerk en andere explosieven, munitie
- ✗ Laboratoriumproducten, infectieuze producten, klinisch afval
- ✗ Radioactieve stoffen
- ✗ Explosiemotoren
- ✗ Auto-onderdelen
- ✗ Dakbedekkingsmaterialen (roofing / derbigum)
- ✗ Aarde, zand, steenkool en roet
- ✗ Stronken en stammen (stamdiameter >30 cm, lengte >2 m)
- ✗ Vrachtwagenbanden
- ✗ Professionele elektrische en elektronische apparaten
- ✗ Verf, afvalolie
- ✗ Ander chemisch afval
- ✗ Neonlampen
- ✗ Batterijen
- ✗ Voedingsafval
- ✗ Gazonmaaisel

VEREENVOUDIGDE LIJST VAN INSTALLATIES VOOR EIGEN INBRENG VAN AFVAL – In alfabetisch volgorde

- Net Brussel, 4 gewestelijke Recyparks
- [GGR Recycling](#): papier/karton, kunststof (behalve PMD), klasse 2 restafval, hout, bouw- en sloopafval, groenafval, banden, glas, AEEA
- Renewi [Vorst containerpark](#): dépôts possibles pour les déchets résiduels, carton, verre, bois, déchets verts, plastiques, métaux, déchets de construction, pneus, DEEE, déchets dangereux.
- Veolia [Neder-Over-Heembeek containerpark](#): restafval, papier/karton, glas, hout, bioafval (voedselafval & groenafval), kunststof, metaal, bouw- en sloopafval, banden, klein gevaarlijk afval (verf, brandblussers, chemicaliën, batterijen, etc.)
- Veolia [Laeken containerpark](#): restafval, papier/karton, glas, hout, bioafval (voedselafval & groenafval), kunststof, metaal, bouw- en sloopafval

VERPLICHTING 3 : TRACEERBAARHEID BEHEER & ADMINISTRATIE

UW AFVAL BETER KENNEN = OPTIMALISEREN & VERMINDEREN

- **Bewijs** van sortering en traceerbaarheid (**verplicht**)
  - Traceerbaarheidsdocument bv. factuur, inzamelattest, enz.
  - Een afvalregister bijhouden
- 5 jaar bijhouden
- Een **geregistreeerde afvaldienstverlener** (**verplicht**)
  - Geregistreeerde inzamelaar en vervoerder, of
  - Afgifte kleine hoeveelheden bij een erkende installaties (bijv. Recypark)
- Een aangewezen **afvalbeheerder** binnen uw organisatie (optioneel, behalve voor risicohoudende afvalstoffen van de zorg)
- Sturende **doelstellingen en indicatoren** (optioneel)
- Een **budget en kostenbewaking** (optioneel)

Lijst van erkende en
geregistreeerde
professionals in de
afvalsector

VOORBEELDEN VAN BEZIJZEN

Contrat concernant l'enlèvement et le traitement de déchets

Renewi

Le présent contrat est conclu entre nous, d'une part et le client, d'autre part :

Nom : XXXXXXXXXX N° de client : XXXXXXXXXX
Adresse de facturation : XXXXXXXXXX Téléphone : XXXXXXXXXX
Code Postal : XXXXXXXXXX Email : XXXXXXXXXX
Représenté par : XXXXXXXXXX

Declarant avoir convenu ce qui suit

Article 1: Récipients mis à disposition par Renewi:

Sacs

Type de déchets	Volume par sac en litres	Nom de sacs par rouleau	Prix par sac, traitement compris, €	Fréquence de collecte	Tarif d'abt / mois, €

Conteneurs basculants

Nbre de cont.	Type de déchets	Volume de conteneur	Fréquence de vidange	Tarif d'abt/cont./mois €	Poids max/vid en kg	Tarif déchets en sacs extra payés	Cadenas (**)
1	déchets mixtes	660 l/m³	1x/semaine	99,90 €	1000 kg	15,00 €	

Tarif d'abonnement = location conteneur + collecte + traitement + taxes éventuelles.

(*) Déchets en vrac / extra : ☐ Collecté d'office ☐ Collecte sur demande explicite du client

WebCare : XXXXXXXXXX €/mois

(**) Qui du non : prix p. / cadenas à la commande du cont. : XXXXXXXXXX € après placement du cont. = XXXXXXXXXX €

Conteneurs amovibles/Be-Low

Nbre cont.	Type déchets	Volume m³	Ouvr/ferm/compacteur/Be-Low	Location/mois/cont €	Prix de transport € Solo Comb	Frais de traitement/tonne €

Prix de transport par trajet : S (simple) = 1 conteneur par trajet C (en combiné) = 2 conteneurs par trajet.

Adresse de placement : Deja sur place a reprise client

Remarques : XXXXXXXXXX

Article 2: Le contrat prend cours en date du 01/01/2019

Tous les montants sont hors TVA de 21%. Le Client déclare avoir pris connaissance des conditions spécifiques de vente mentionnées au verso de ce contrat ainsi que des conditions d'acceptation des déchets et marque son accord. Le contrat est conclu pour une durée de 12 mois. Le client s'engage à mettre les conteneurs basculants à disposition de Renewi conformément au document "description de l'emplacement des conteneurs".

Rédigé en deux exemplaires et signé pour accord le 25/01/2019

Référence contrat N° : XXXXXXXXXX
Adresse de Collecte : XXXXXXXXXX

Avenue Rogier,
1030 Schaerbeek

25 sacs, soit par

Intitulé	Qté par Semaine	Nb de semaines	Quantité Totale
Sacs 80 litres "déchets résiduels" (O.M.) Période du 19/11/2018 au 10/02/2019	1	12	12,00
Sacs de 50L en "PMC" Période du 19/11/2018 au 10/02/2019	1	6	6,00
Sacs de 50L en "PMC" - ** Arrêté du Gouvernement de la région de Bruxelles-Capitale fixant la tarification des prestations de Bruxelles-Propreté, Agence régionale pour la propreté. 22/12/ 2011. --- -1,00x6 -> 19/11/2018 - 10/02/2019 Période du 19/11/2018 au 10/02/2019			-6,00
Sacs de 30L "Jaune" Période du 19/11/2018 au 10/02/2019	1	6	6,00
Sacs de 30L "Jaune" - ** Arrêté du Gouvernement de la région de Bruxelles-Capitale fixant la tarification des prestations de Bruxelles-Propreté, Agence régionale pour la propreté. 22/12/ 2011. --- -1,00x6 -> 19/11/2018 - 10/02/2019 Période du 19/11/2018 au 10/02/2019			-6,00
m3 - Vrac Papier-Carton Période du 19/11/2018 au 10/02/2019	1	6	6,00
m3 - Vrac Papier-Carton - ** Arrêté du Gouvernement de la région de Bruxelles-Capitale fixant la tarification des prestations de Bruxelles-Propreté, Agence régionale pour la propreté. 22/12/ 2011. --- -1,00x6 -> 19/11/2018 - 10/02/2019 Période du 19/11/2018 au 10/02/2019			-6,00

3 BELANGRIJKE VERPLICHTINGEN

1. AFVAL SORTEREN PER STROOM

Waarom is het verplicht?

- Ongesorteerd afval wordt verbrand, terwijl gesorteerd afval opnieuw wordt verwerkt in de productie van nieuwe materialen.
- Door te sorteren vermindert u de **ecologische voetafdruk** en onze afhankelijkheid van primaire grondstoffen.

3. HET BEWIJS VAN GOED AFVALBEHEER BEWAREN (TRACEERBAARHEIDSDOCUMENTEN)

U moet bewaren:

- Alle facturen, contracten en inzamelcertificaten van uw afvaloperator
- Alle stortingsattesten als u uw eigen afval naar een verwerkingsinstallatie brengt (inclusief Recyparks).

2. GESCHIKTE ZAKKEN EN CONTAINERS GEBRUIKEN

- Gevaarlijk afval: gescheiden en zeer streng beheer
- Het is verboden om huishoudelijke zakken te gebruiken voor de inzameling van professioneel afval (witte zakken, PMC-zakken, oranje zakken die in winkels te koop zijn).
- Sorteren is verplicht, ongeacht de hoeveelheid geproduceerd afval (geen drempel in Brussel)

Het beste afval, is afval dat niet bestaat = **PREVENTIE** → duurzame en logische keuze

ZELFDIAGNOSE VOOR UW BEDRIJFSAFVAL

Met dit document kunt u :

- **De wettelijke naleving** controleren: sortering, opslag, verwijdering van afval en traceerbaarheid
- **Goede praktijken** evalueren: identificeren wat al goed werkt in uw organisatie
- **Verbeterpunten** vaststellen: prioriteren welke acties eerst moeten worden ondernomen

Éenvoudig te gebruiken: vink bij elke vraag "in orde", "te verbeteren" of "te starten" aan.

Adviesfiche – bedrijfsafval – nr. 42

ZELFDIAGNOSE VOOR UW BEDRIJFSAFVAL

Deze checklist zal u helpen om na te gaan of uw organisatie voldoet aan de wettelijke verplichtingen inzake het sorteren, opslaan en afvoeren van uw bedrijfsafval in Brussel. U kunt er ook de goede praktijken die u al toepast mee evalueren en verbeterpunten identificeren.

Alle adviesfiches zijn [via deze link](#) te raadplegen.

Bij elke vraag kruist u aan of uw organisatie in orde is, of er verbeteringen nodig zijn, of u een actie moet opstarten.

Contactgegevens:

Naam: Voer tekst in
KBO: Voer tekst in
Adres: Voer tekst in
Verantwoordelijke: Voer tekst in
E-mail: Voer tekst in
Tel.: Voer tekst in

DEEL 1: WETTELIJKE VERPLICHTINGEN

VERPLICHTINGEN - ALLE SECTOREN	IN ORDE?
AFVALBEHEER	
→ Wij sorteren ons afval volgens de 25 verplichte stromen. Niet alle organisaties produceren deze 25 soorten afval. U hoeft dus geen 25 vuilnisbakken te hebben, maar elke afvalsoort moet worden gescheiden van de andere. <i>Bijvoorbeeld: verschillende stromen zijn toegelaten in één en dezelfde container als ze van elkaar gescheiden zijn door een zak of een wand, in overleg met de ophaler, of als ze gescheiden worden wanneer het bedrijf ze naar een verwerkingsinrichting / Recypark brengt.</i> Zie adviesfiche nr. 3	☐ IN ORDE ☐ TE VERBETEREN ☐ OP TE STARTEN Opmerkingen: Klik hier om tekst in te voeren.
1. Wij gebruiken de gepaste zakken en containers voor elk type afval. <i>Bijvoorbeeld: het is niet toegelaten om papier/karton in een container voor restafval te doen.</i> Zie adviesfiche nr. 5	☐ IN ORDE ☐ TE VERBETEREN ☐ OP TE STARTEN Opmerkingen: Klik hier om tekst in te voeren.
2. Wij laten ons niet-gevaarlijk afval afvoeren door een geregistreerd ophaler. Of wij brengen dit afval zelf naar een erkende verwerkingsinrichting of een Recypark toegankelijk voor bedrijven. Zie adviesfiches nr. 3 en nr. 11	☐ IN ORDE ☐ TE VERBETEREN ☐ OP TE STARTEN Opmerkingen: Klik hier om tekst in te voeren.

Versie – april 2025

1

WELKE SORTEERREGELS VOOR BEHEERDERS VAN DE OPENBARE WEG?

Het bedrijf heeft verschillende opties voor het opzetten van een infrastructuur voor afvalbeheer voor gebruikers/klanten/passanten:

- **De exploitant besluit geen infrastructuur te voorzien**
(= geen afvalbakken) :
Gebruikers nemen met hun afval mee naar huis (zoals in het Zoniënwoud en aan de stations Schuman en Maelbeek tijdens Europese topontmoetingen).
- **De exploitant voorziet een infrastructuur met verschillende sorteermogelijkheden**
(= specifieke bakken of containers):
  - Het bedrijf bepaalt voor welke stromen sorteermogelijkheden worden voorzien.
  - De keuze hangt af van het type afval dat doorgaans in de regio wordt ingezameld (bv. via een analyse van de afvalsamenstelling).
  - De operator duidt de sorteerrichtlijnen aan op of nabij de bakken.
Afhankelijk van de gemaakte keuze moet duidelijke signalisatie worden voorzien. Gebruikers sorteren hun afval in de voorziene infrastructuur.

WELKE SORTEERREGELS VOOR BEHEERDERS OP DE OPENBARE WEG?

In het uitzonderlijke geval dat het om beheerders **van openbare wegen** gaat (bv. gemeenten, MIVB, NMBS) is het mogelijk om **één enkele sorteerbak te voorzien**. Dit kan een bak voor "ongesorteerd afval" zijn, maar theoretisch ook enkel een PMC-bak en een bak voor bioafval, of enkel een bak voor papier/karton.

De beheerder vermeldt duidelijk op de bak wat er wel en niet in mag.

- Gebruikers sorteren enkel het afval dat overeenstemt met de beschikbare bak. De rest nemen ze mee naar huis (zoals bioafval, enz.).
- De exploitant beheert de bak en het bijhorende inzamelingscontract.

Opmerking: Voor reeds bestaande signalisatie die nog niet aan deze voorschriften voldoet, geldt een overgangsperiode.

Herinnering aan de Brudalex 2.0

Brudalex 2.0 : welke gevolgen voor de overheden ?

Bepalingen in de [Brudalex 2.0](#) voor de overheidsinstanties die onder toezicht van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest staan in het kader van hun eigen activiteiten en de evenementen die ze organiseren.

3 kernmaatregelen:

1 januari 2023

Het verbod om dranken op te dienen met cateringmateriaal voor een eemalig gebruik (Uitzondering voor wijn en sterkedrank)

1 juli 2023

Het verbod om bereid voedsel op te dienen met cateringmateriaal voor eenmalig gebruik

1 juli 2023

Het verbod om ander water te serveren dan leidingwater

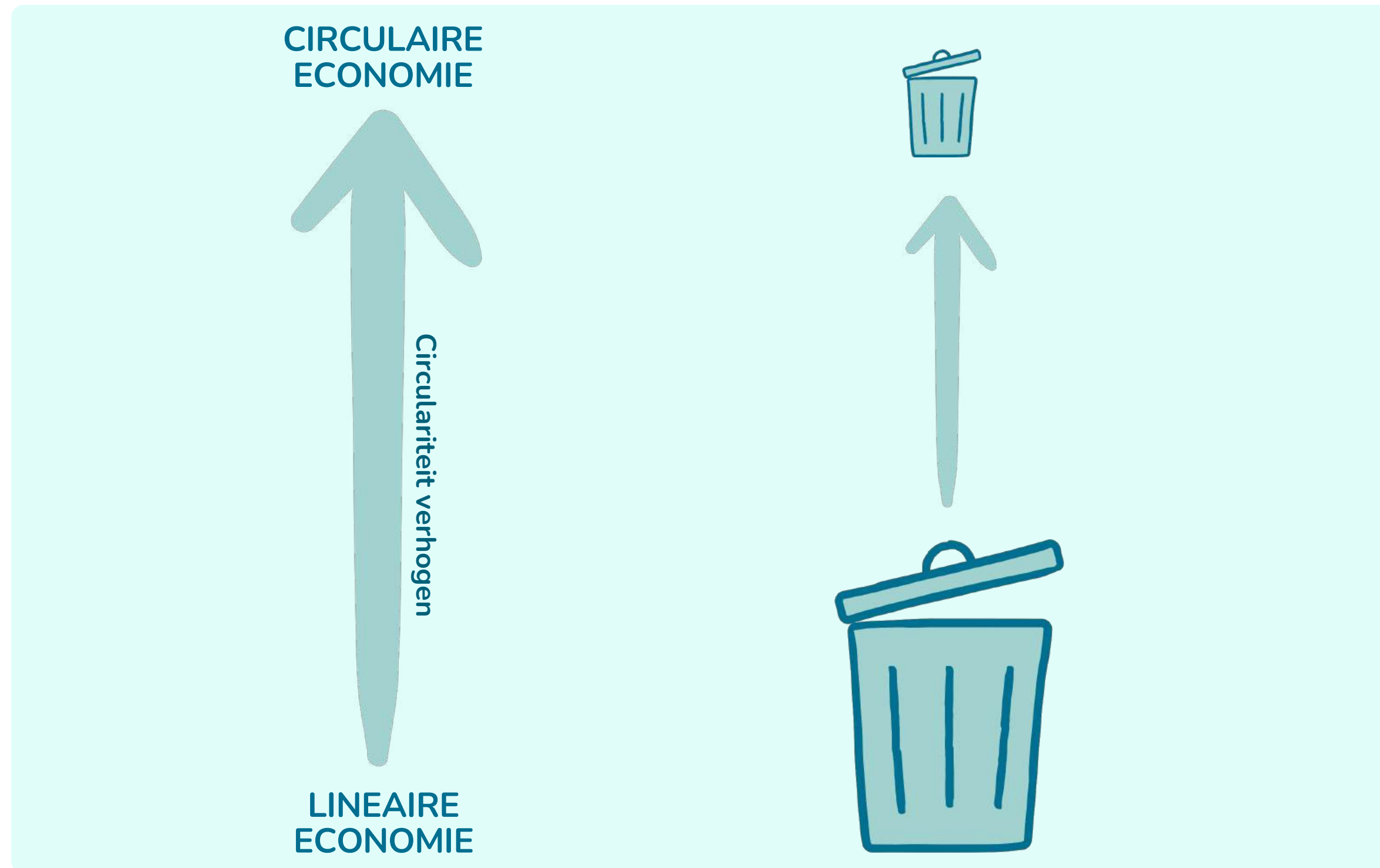

3. AFVALPREVENTIE

Het beste afval is afval dat niet bestaat

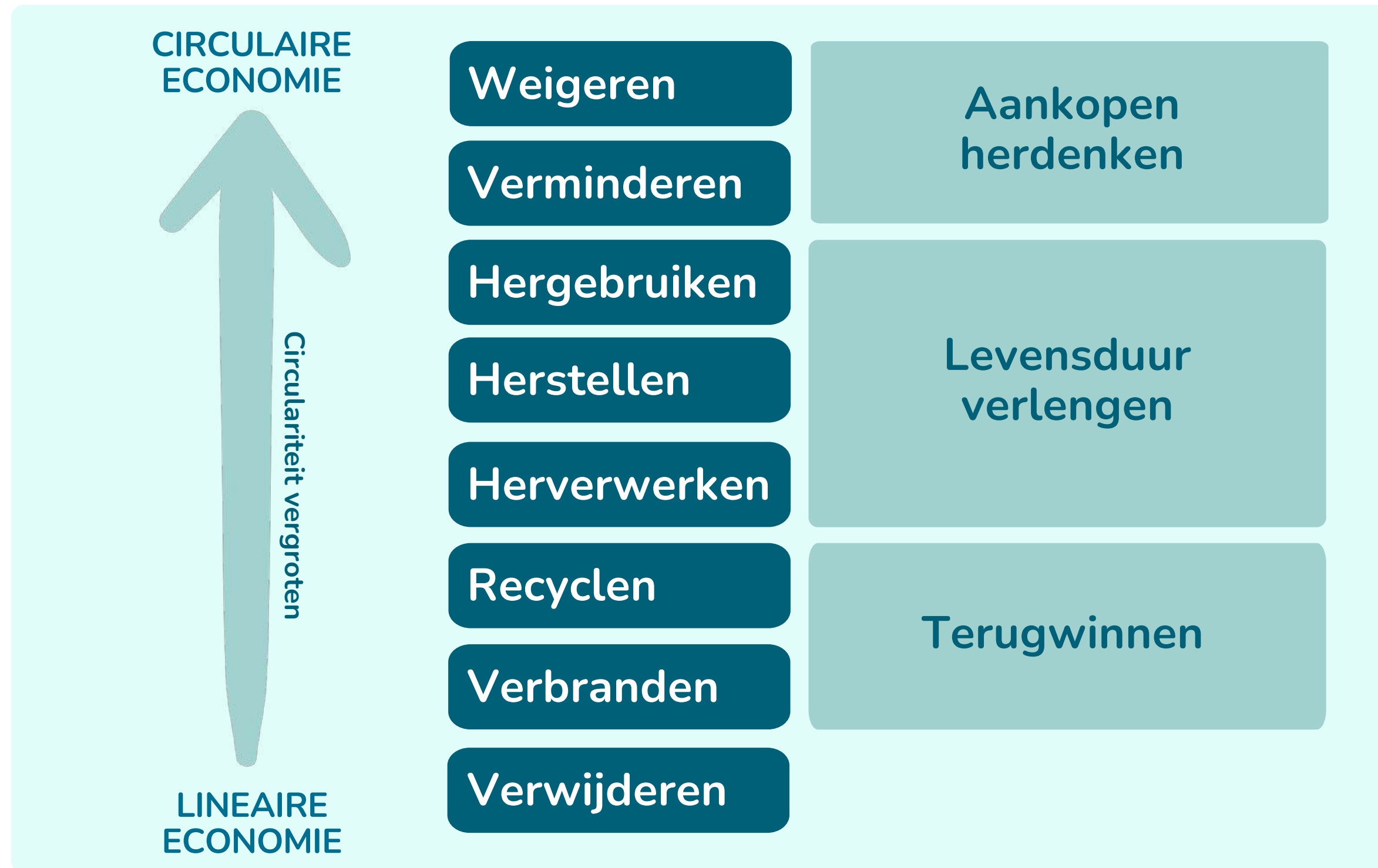

HOE KUNNEN WE AFVAL VERMINDEREN?

HOE KUNNEN WE AFVAL VERMINDEREN?

DE LADDER VAN LANSINK

AFVAL VOORKOMEN - DE LADDER VAN LANSINK

Weigeren

Verminderen

**Aankopen
herdenken**

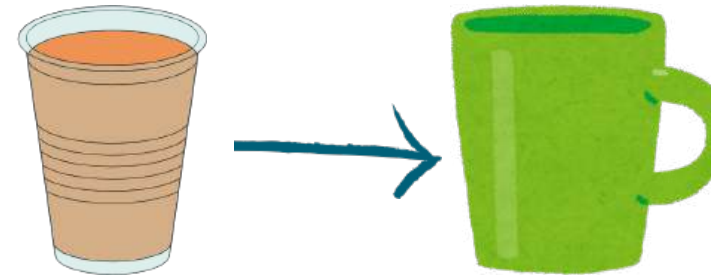
- Kunnen we minder gebruiken?
- Kan mijn leverancier een herbruikbaar alternatief leveren?
- Bestaat er een ander product dat in dezelfde behoefte voorziet, maar met minder impact?
- Kan ik mijn organisatie of gewoonten veranderen om deze verspilling te vermijden?
- Is mutualisatie mogelijk (delen, huren, poolen) in plaats van systematisch te kopen?
- Zijn onze goederen 'universeel' (geen logo, gemakkelijk te gebruiken door anderen)?

AFVAL VOORKOMEN - DE LADDER VAN LANSINK

Kartonnen dozen vervangen door herbruikbare kratten

Gebruik herbruikbaar servies.

Herbruikbare trolleyhoezen.

Merci de vous servir selon votre appétit afin d'éviter le gaspillage alimentaire.
Un supplément de 5 € peut être appliqué pour les assiettes non terminées.

Boodschap op het buffet.

Verkoopautomaten vervangen door bulkgoederen.

Uitrusting voor op de werkplek huren.

Gefilterd leidingwater.

Elimineer goodies.

AFVAL VOORKOMEN - DE LADDER VAN LANSINK

Hergebruiken

Herstellen

Herverwerken

De levensduur
verlengen

- Kan het op een andere manier of voor een ander doel worden hergebruikt?
- Kan het verkocht, weggegeven of gedeeld worden?
- Is het gemakkelijk te repareren of te laten herstellen?
- Onderhouden we dit materiaal goed?
- Kunnen we nog bruikbare onderdelen recupereren?
- Bestaat er een lokaal kanaal om het te herstellen of te reviseren?

 Koop tweedehands meubilair of geef uw meubilair een tweede leven in plaats van het te kopen.

Laat uw IT-apparatuur herstellen en reviseren. Bied regelmatig onderhoud aan.

Doneer aan verenigingen in plaats van bruikbare spullen weg te gooien.

Geef waarde aan uw onverkochte goederen.

AFVAL VOORKOMEN - DE LADDER VAN LANSINK

Recyclen

Verbranden

Terugwinnen

- Moet dit afval worden gesorteerd?
- Kunnen de materialen gescheiden worden?
- Neemt de leverancier gebruikte verpakkingen of materialen terug?
- Hebben we de nodige bakken om correct te sorteren?
- Kennen onze teams de juiste sorteerprocedures?
- Wordt het gesorteerde afval correct bewaard tot het wordt opgehaald?
- Hebben we bij onze inzamelaar gecontroleerd hoe dit afval wordt verwerkt?

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

Momenteel

Bovendien,
vanaf 1 mei 2023

Bovendien,
vanaf 1 januari 2025

Oplossingen en beste praktijken

Koffieruimtes en vergaderzalen

- ✓ Toegang tot **water**: waterfonteinen installeren, herbruikbare flessen voor het personeel en bij bepaalde evenementen geven
- ✓ Tijdens **vergaderingen**: glazen, kopjes, waterkaraffen, herbruikbare bekers, thermosflessen voor koffie/warm water
- ✓ Individuele **bekers/mugs** + suikerklontjes in herbruikbare bakjes + melkkannen

Bronnen : SPRB

Logistieke organisatie : een opslagruimte voorzien

Schone servies te gebruiken

Opbergruimte voor vuile vaat

Draagtray

Bak/Plaat

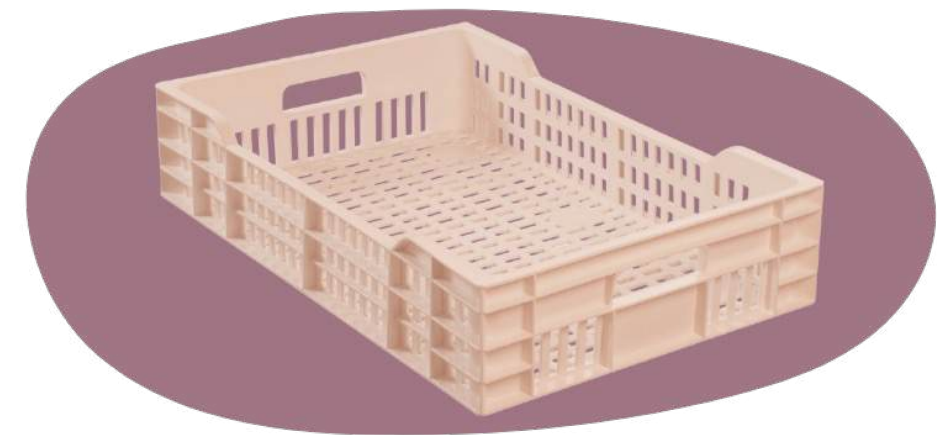
Best practices – het personeel/de afdelingen bij het project betrekken

- Vergaderingen organiseren om de aanpak uit te leggen en iedereen erbij te betrekken
- Duidelijke en visuele procedures implementeren om iedereen te begeleiden (zie onderstaand voorbeeld)
- De veranderingen uitleggen en discussies erover aanmoedigen: ideeën, obstakels, oplossingen

Vuile kopjes

Plaats ze in de bakken

De ruimte zo inrichten dat deze intuïtief te gebruiken is

- Duidelijke communicatie: "schone" en "vuile" zones
- Strategische nabijheid
- Natuurlijke doorstroming: gebruikers passeren automatisch de afzetzone
- Minder fouten, meer teruggave

Bron : OVAM

Bron : SPRB – bekers voor bezoekers
visiteurs

In de kantine

- ✓ **Herbruikbaar servies** (kopjes, wijnglazen, borden, bestek, enz.) + onverpakte koekjes + sandwiches op kratten/schalen
- ✓ **Statiegeldflessen** aanbieden, potten of karaffen, enz.
- ✓ **Communicatie:** medewerkers uitnodigen om hun eigen verpakkingen mee te nemen

Bronnen : SPRB, Leefmilieu Brussel

Bij evenementen

De succesfactoren van een evenement met minder afval

1. ZICH OP VOORHAND VOORBEREIDEN

Van de keuze van leveranciers tot het aantal deelnemers, door de afvalbronnen in elke fase te identificeren

2. TIJDENS HET EVENEMENT KLAAR ZIJN

Met alle belanghebbenden communiceren via referentiepersonen, voor de logistiek zorgen, de naleving van het duurzaamheidscharter opvolgen, bezoekers begeleiden, op onvoorziene gebeurtenissen reageren

3. DE RESULTATEN EVALUEREN

De impact en positieve resultaten evalueren om over het succes van het evenement te communiceren

Bij evenementen

De succesfactoren van een evenement met minder afval

1. ZICH OP VOORHAND VOORBEREIDEN

- Welk soort evenement? Grootte? Locatie (omsloten of geopend evenement, soort publiek, enz.
- Wat zullen de afvalbronnen zijn? Welk type afval? → Voorzie het nodige materiaal
- Is er toegang tot drinkwater?
- Welk systeem : met of zonder statiegeld? Wordt de afwas intern gedaan of door een extern bedrijf? Worden de verpakkingen gehuurd of gekocht?
- Is er een opslagruimte waar ik de schone en vuile vaat kan scheiden?

Best practices - Gebruik verschillende formaten en kleurcodes

Gebruik verschillende formaten om het opslagen te vergemakkelijken

Bakken voor schone vaat:

- **Grote bak** voor de verpakkingen
- **Kleine bak** voor de deksels

Zorg dat je de bakjes kunt onderscheiden op basis

→ **Deksels in verschillende kleuren**

Type de conditionnement	Vaisselle
Grand bac (27x40x60)	Pour les contenants
Petit bac (17x40x60)	Pour les couvercles
Couvercle bleu	Bol 1L
Couvercle rouge	Grande assiette
Couvercle jaune	Demi-assiette
Couvercle vert	Bol 0,5L

Bron : Winterpret

Bron : Winterpret

Bij evenementen

De succesfactoren van een evenement met minder afval

2. TIJDENS HET EVENEMENT KLAAR ZIJN

Met alle belanghebbenden communiceren via referentiepersonen, voor de logistiek zorgen, de naleving van het duurzaamheidscharter opvolgen, bezoekers begeleiden, op onvoorziene gebeurtenissen reageren

Best practices: voor inzet via een charter zorgen

Engagement pour une gestion durable d'un événement sur le territoire de la Région de Bruxelles-Capitale

En tant qu'organisateur conscient de l'impact de notre événement sur l'environnement et de l'image positive générée par une gestion durable de celui-ci, nous nous engageons à renforcer nos efforts pour limiter notre impact environnemental en respectant et en faisant respecter les principes suivants :

- Être proactif dans la préservation de l'environnement en veillant à la **prévention** des déchets et, le cas échéant, à leur **valorisation** ; à **éviter** les pollutions ; à une utilisation **raisonnée** des ressources naturelles ; à **promouvoir** une consommation plus durable ;
- Stimuler une économie éthique, locale et solidaire en intégrant des critères éthiques, sociaux et environnementaux pour les achats de fournitures et de services ;
- Favoriser une cohésion sociale, en assurant l'accessibilité à tous, des relations respectueuses dans le travail, l'égalité des chances, le respect du public et du voisinage.

Pour cela, nous nous engageons à entrer dans une démarche d'amélioration continue, à mettre en œuvre les actions nécessaires

- 1) pour atteindre les critères obligatoires de la Charte de l'événement durable
- 2) pour rencontrer les critères complémentaires que nous avons choisis dans cette liste, et aller plus loin dans la démarche

- La vaisselle à usage unique est interdite en Région de Bruxelles-Capitale ([Art. 4.6.2. du BRUDALEX](#)) : les consommations seront servies dans de la vaisselle et des gobelets réutilisables (pas de biodégradable/compostable, qu'importe le label)
- Des [installations de tri des déchets](#) appropriées seront mises en place (îlots de tri sélectif en suffisance et visibles) ; une signalétique claire rappelant les consignes sera installée de manière visible.

Bonnes pratiques

- L'usage des gourdes personnelles sera autorisé et encouragé
- Les boissons seront proposées uniquement en grands contenants et servies au verre (pas de contenants individuels) : grandes bouteilles, bière en fûts, ...
- Les supports de communication seront conçus de manière à permettre leur réutilisation (pas de date, par ex.)
- La distribution de flyers publicitaires sera interdite sur le site de l'événement
- Le contrat de gestion des déchets prévoira la valorisation des déchets organiques, en privilégiant le compostage au transport vers un centre de biométhanisation
- Pour les événements extérieurs, les déchets seront ramassés et le site remis en pristin état.
- Des cendriers de gabarit adapté sont installés en nombre suffisant aux endroits pertinents, afin de réduire la pollution occasionnée par les mégots.

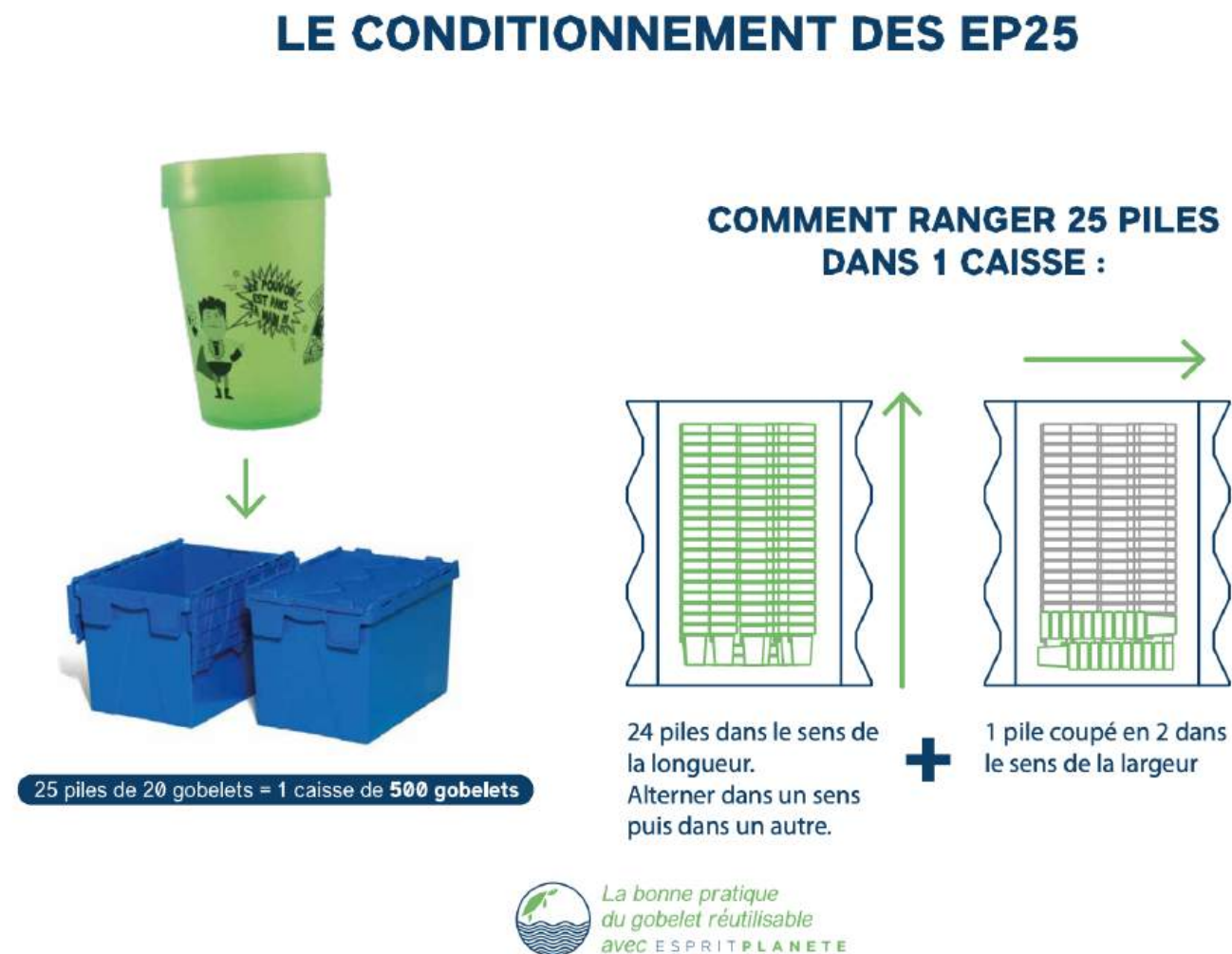
Pour aller plus loin

- Les installations seront réalisées à partir d'éléments de récupération ou de matériaux / produits "éco-conçus" ou labellisés
- La location sera préférée à l'achat de biens neufs. Certaines fournitures peuvent également être achetées en commun et être mutualisées pour différents événements

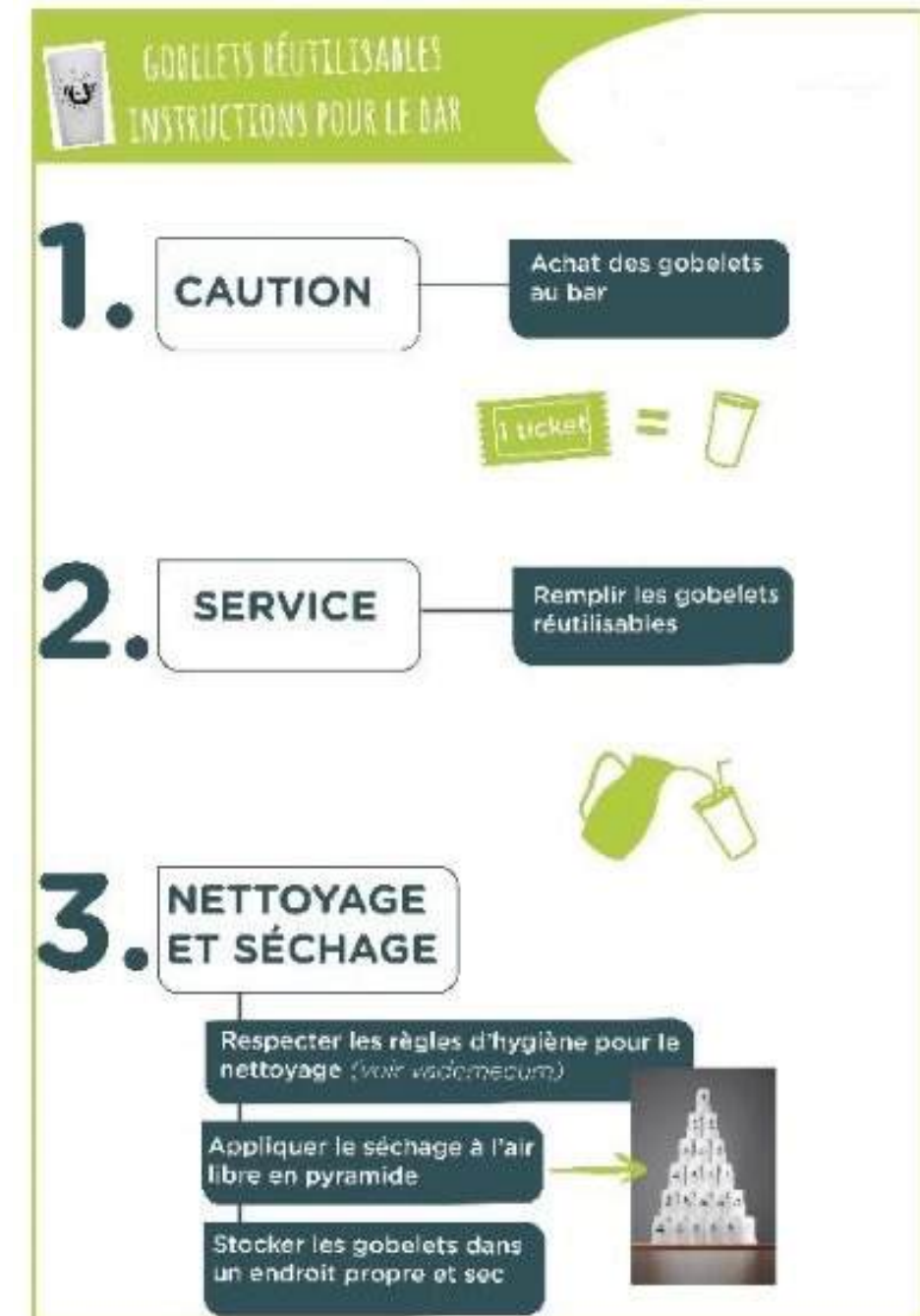

Best practices– communicatie naar het personeel over de logistiek/het onderhoud

- ✓ Vorm en sensibiliseer het personeel
- ✓ Zorg voor de naleving van het charter
- ✓ Toon een eenvoudige herinnering aan goede praktijken in de bars.
- ✓ Enz.

Bron : Esprit Planète

Bron : Idelux environnement

2. Communicatie naar de bezoekers

Bezoekers

- ✓ Communiqueer voorafgaand aan het evenement (sociale netwerken: bewustmakingscampagnes over herbruikbare verpakkingen bijvoorbeeld)
- ✓ Zorg voor signalisatie en banners op het eventsite (ook bij de sorteerbakken!)
- ✓ Zorg voor de zichtbaarheid van de instructies
- ✓ Enz.

Concreet voorbeeld:

INVITATION POUR 2 PERSONNES, NON VALABLE SANS SOUCHE

Remise d'un verre par personne, contre caution de 2€ remboursable à restitution. Préparez votre monnaie SVP.

Vb: Sint-Gillis

Bij evenementen

De succesfactoren van een evenement met minder afval

3. DE RESULTATEN EVALUEREN

De impact en positieve resultaten evalueren om over het succes van het evenement te communiceren

Bron : [Lasemo – festival durable](#)

Best practices - Preventie en inzet

- ✓ **Communicatie** via het intranet, gerichte informatie- en sensibiliseringssessies voor diverse afdelingen
- ✓ Integratie van **duurzamere clauses** in aanbestedingscontracten voor leveranciers en cateraars

Webinars

QU'EST-CE QU'UN
EMBALLAGE DURABLE ?

WAT BEDOELT MEN MET “DUURZAME
VERPAKKING”?

FACILITATEUR EMBALLAGES – GENEVIÈVE HALIN & JULIA THIEFFRY

bruxelles
environnement
leefmilieu
brussel
.brussels

21 NOVEMBRE 2024 – 21 NOVEMBER 2024 : 14:00 – 15:30 (ONLINE)

ECHANGES D'EXPERIENCE RELATIVES À
L'INTERDICTION D'EMBALLAGES
ALIMENTAIRES À USAGE UNIQUE

ERVARINGSUITWISSELING INZAKE HET
VERBOD OP EENMALIGE
VOEDSELVERPAKKINGEN

bruxelles
environnement
leefmilieu
brussel
.brussels

8 FÉVRIER 2024 – 8 FEBRUARI 2024 : 9.30-11.30 (ONLINE)

HERBRUIKBAAR EETGEREI OP
EVENEMENTEN

Goede praktijken en ervaringsuitwisseling

bruxelles
environnement
leefmilieu
brussel
.brussels

26 MARS 2024 – 26 MAART 2024 : 10U00 – 12U00 (ONLINE)

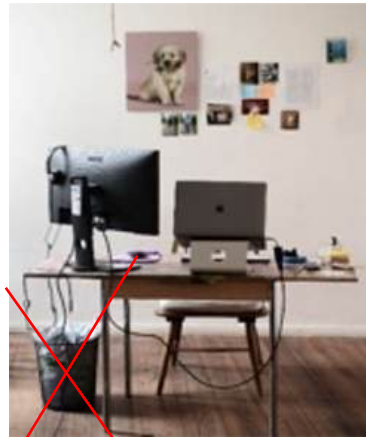
4. HOE KUNT U BETER SORTEREN?

Kernpraktijken

GOEDE PRAKTIJKEN - APPARATUUR EN AFVALEILANDEN

Afzonderlijke bakken afschaffen

Afvaleilanden installeren

Andere
sorteerapparatuur

Containers voorzien die aangepast zijn aan het volume en de stroom van gesorteerd afval

- Verschillende openingen per soort afval
- Bewegwijzering en instructies
- Kleurcodering

Maak ze regelmatig schoon en leeg ze!

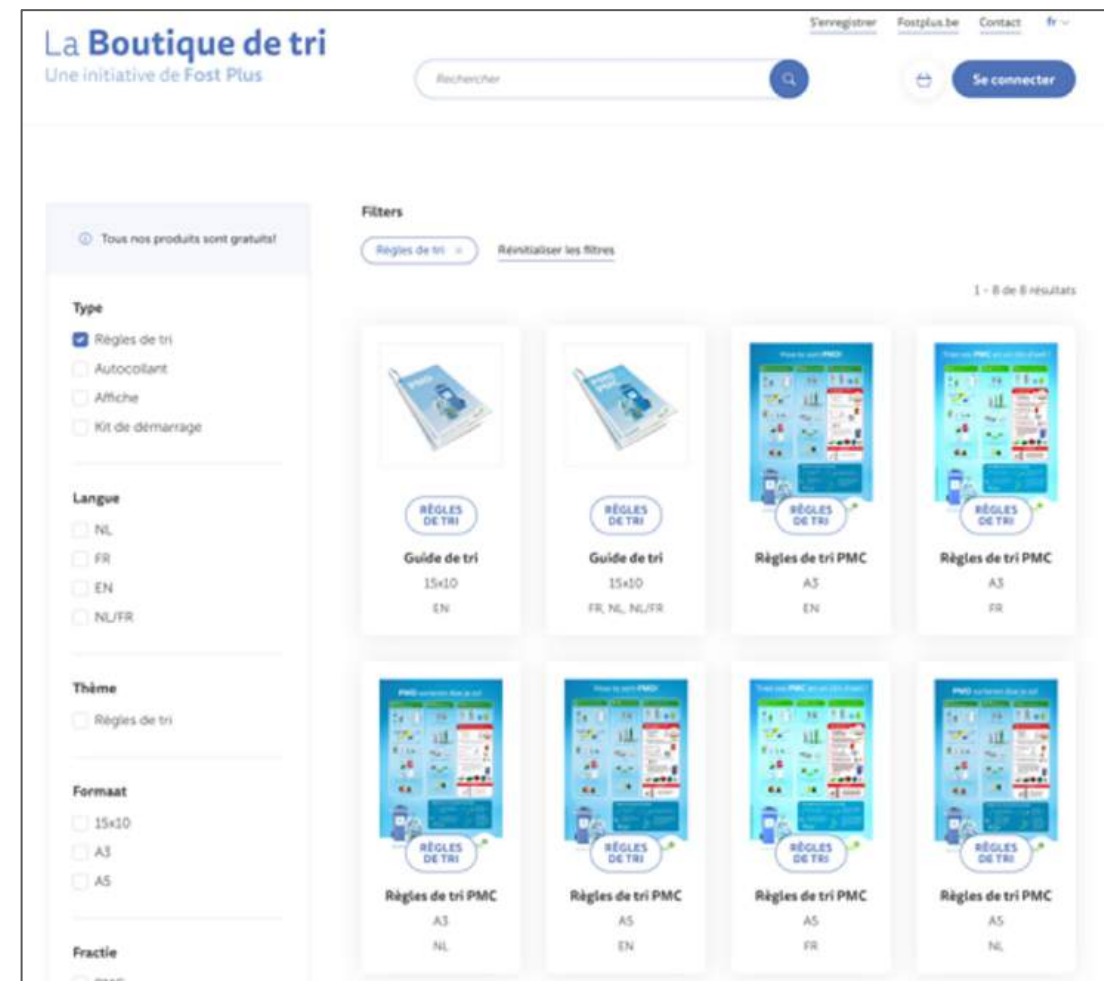

Slecht gesorteerd afval kan niet worden gerecycled en wordt verbrand!
Anderzijds kan gesorteerd afval worden gebruikt als nieuwe grondstof.

HULPMIDDELEN, SORTEERREGELS, POSTERS, STICKERS

De Sorteewinkel

Een initiatief van Fost Plus

<https://shop.fostplus.be>

<https://iksorteerinmijnbedrijf.be/de-sorteewinkel/>

<https://leefmilieu.brussels/pro/documentatie-en-tools/websites-en-interactieve-tools/handige-tools-en-documenten-voor-het-beheren-en-sorteren-van-uw-afval>

4. HOE KUNT U BETER SORTEREN?

Focus en goede praktijken voor bepaalde afvalstromen

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

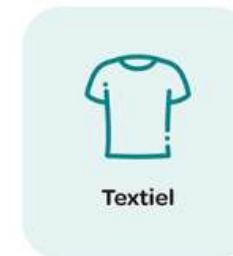
Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

GOEDE PRAKTIJKEN - PMD

✗ WAT NIET BIJ HET PMD MAG

- ✗ Palletfolies en bedrijfsmatige verpakkingen (bv. plastic grondstofzakken...)

- ✗ Verpakkingen van motorolie en smeermiddelen, van pesticiden, van brandstoffen, van lijm, van verf en vernis, siliconenkits

- ✗ Verpakkingen met een grotere inhoud dan 8 liter

- ✗ Piepschuim

- ✗ Verpakkingen met kindveilige dop

- ✗ Verpakkingen met minstens een van de volgende pictogrammen

- ✗ Verpakkingen bestaande uit een mix van materialen (bv. een laag plastic folie en een laag aluminiumfolie) die niet van elkaar kunnen gescheiden worden, zoals sommige drankzakjes, zakjes fruitmoes,...

- ✗ Gasflessen, batterijen, elektr(on)ische toestellen

- ✗ Andere voorwerpen

Regels voor een goede recyclage

Giet of schraap flessen of andere verpakkingen goed leeg.

Duw plastic flessen plat, zet de dop erop.

Verwijder de plastic folie van schaaftjes en gooi ze los van elkaar in de zak.

Trek volledig bedekkende folies van de fles en gooi ze los van elkaar in de blauwe zak.

Steek de verpakkingen niet in elkaar en stop ze niet samen in een dichtgeknoopte zak.

GOEDE PRAKTIJKEN - GEVAARLIJK AFVAL EN PMD

! SPECIALE FOCUS op ONDERHOUDSPRODUCTEN

- Indien minder dan 8 liter
- Met dop & verpletterd
- Leeg
- Alleen flessen met schoonmaakmiddel en

• ammoniacque	• afbijtmiddelen
• antirouille	• ammoniak
• cirages	• antiroestmiddelen
• décapants	• bijtende soda
• détachants	• boenwas
• détartrants	• detergents
• détergents	• methanol
• méthanol	• ontkalkers
• nettoie-fours	• ontvlekkers
• soude caustique	• ovenreinigers
• white spirit	• white spirit

PMD-zak ok !

- Flessen met een van de bovenstaande pictogrammen, of andere die niet links staan vermeld
- Elke niet-lege flessen
- Andere flessen dan wasmiddelen : chemicaliën, oliën, pesticiden, lijm, vernis, verf, siliconenslangen, enz.
- **Flessen met een kinderveiligheidsdop**
- Elke fles, zelfs leeg, **groter dan 8 liter**
  - **Apart** opslaan en afvoeren → gevaarlijk afval
  - In **opvangbakken** plaatsen (voorkom morsen op de grond)
  - Zorg voor absorberend papier in geval van morsen

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

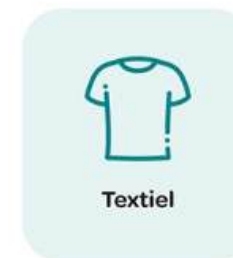
Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

VOEDSELAFVAL

- NIEUWE SORTERPLICHT SINDS MEI 2023

Doel : milieu-impact beperken en beheerskosten optimaliseren

⇒ productie van compost of biogas (via biomethanisatie)

BIOAFVAL omvat :

- VOEDSELAFVAL
- GROENAFVAL uit tuinen of parken (sorteren reeds verplicht)

WAAR GAAT HET OM?

Keuken- en tafelafval :

- **Afval van maaltijdbereiding :**

Schillen, snijresten
eierschalen, enz.

- **Maaltijdressen en teruggave van platen :**

Gekookte of rauwe groenten, zetmeel, fruit,
sauzen, vleesresten, enz.

Ander voedselafval :

- Onbereid/gekookt fruit en groenten (onverkocht, schillen).
- Onverkochte, bedorven, rotte of vervallen voedingsmiddelen
- Andere : koffiedik, thee, koffiefilters, papieren handdoeken & servetten

BEHANDELING VAN BIOAFVAL

Tegenwoordig zijn de 2 **wettelijke** oplossingen die door het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** zijn toegestaan :

1. Inzameling van bioafval door een geregistreerde inzamelaar

NB. Verschillen tussen de inzamelaars !

- De soorten afval die aanvaard worden in de bioafvalfractie variëren (*beenderen en graten, eierschalen, kernen, mossel- en schelpdierenschalen, composteerbare/biodegradeerbare verpakkingen, enz.*)
- Divers inzamelingsmateriaal (zakken, containers of dozen)
- Containers gereinigd door de inzamelaar of door de klant
- Mogelijke inzamelingsfrequenties variëren ook

2. Compostering

- **Bedrijfscompostering** : $\leq 25\text{m}^3$ (zonder milieuvergunning)
- **Kleinschalige compostering** : $\leq 1000 \text{ ton/jaar}$ (met milieuvergunning)
- **Grootschalige compostering** : $> 1000 \text{ ton/jaar}$ (met milieuvergunning, openbaar onderzoek, overlegcommissie en advies van de DBDMH)

GOEDE PRAKTIJKEN - VOEDSELAFVAL AAN DE BRON SORTEREN

In de keuken is de sleutel tot efficiënt sorteren het toevoegen van **een of meer sorteercontainers** bij de verschillende bereidingsruimten (in de warme of koude zone) :

- Die **gemakkelijk te onderscheiden** zijn van de containers voor restafval
- **Lekvrij** en bij voorkeur voorzien van een biologisch afbreekbare kraftzak voor eenvoudige reiniging
- **Niet te volumineus** zodat het personeel ze gemakkelijk kan hanteren

De opslag van bioafval in de bereidingsruimten moet beperkt worden tot enkele uren om overlast te voorkomen. Containers moeten geschikt zijn (in overeenstemming met de HACCP-normen).

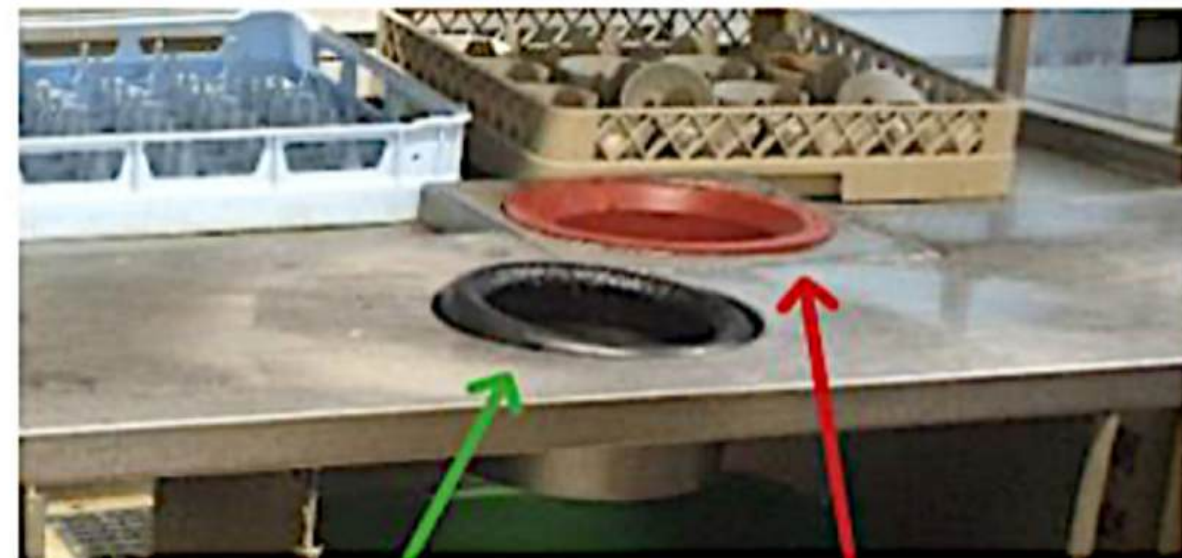

GOEDE PRAKTIJKEN - VOEDSELAFVAL AAN DE BRON SORTEREN

AFWASPOST EN KEUKEN

Aan de afvalpost, is het interessant om in het werkbladeen sorteersysteem te integreren :

- Een afwasbare opening voor bioafval die naar een eigen afvalbak leidt
- Een opening voor papier en verpakkingen die naar een eigen afvalbak leidt
- Afhankelijk van de structuren een aparte bak voor glas met statiegeld

Bioafval

Verpakkingen, papier

GOEDE PRAKTIJKEN - VOEDSELAFVAL AAN DE BRON SORTEREN

APART te sorteren van het voedingsafval :

- Gebruikte **frituurvetten en oliën** => Valorfrit
- Verpakkingen van kunststof en aluminium
- Vloeibare sauzen

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

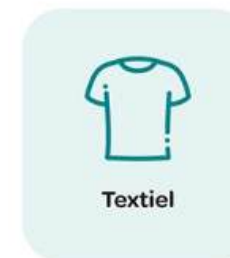
Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

PLASTIC VERPAKKINGSFOLIES

Plastic verpakings- / uitpakfolies = LDPE plastic folies

- Rekfolie om pallets in te pakken
- Thermokrimphoezen
- Zakken met schone grondstoffen in

Aparte sortering : bespreek dit met uw **inzamelaar** of afgifte bij de **Recypark**

Polyethyleen "schuim" folies
→ apart recycleerbaar

Plakband
→ restafval

Dekzeilen voor land- en tuinbouw
→ apart recycleerbaar

Vervuilde folie : moeilijker te recyclen → controleer bij inzamelaar afhankelijk van hoeveelheid

PIEPSCHUIM (EPS)

Wit piepschuim = geëxpandeerd polystyreen (EPS), bros materiaal
samengesteld uit kleine bolletjes :

- Verpakking piepschuim
- piepschuim containers
- Frigolite isolatie (in plaatvorm)

Aparte sortering : bespreek dit met uw **inzamelaar** of afgifte bij de
Recypark

Piepschuim

Andere stromen

Gekleurd piepschuim →
afzonderlijk recycleerbaar (zie
inzamelaar)

Piepschuim schalen → PMD

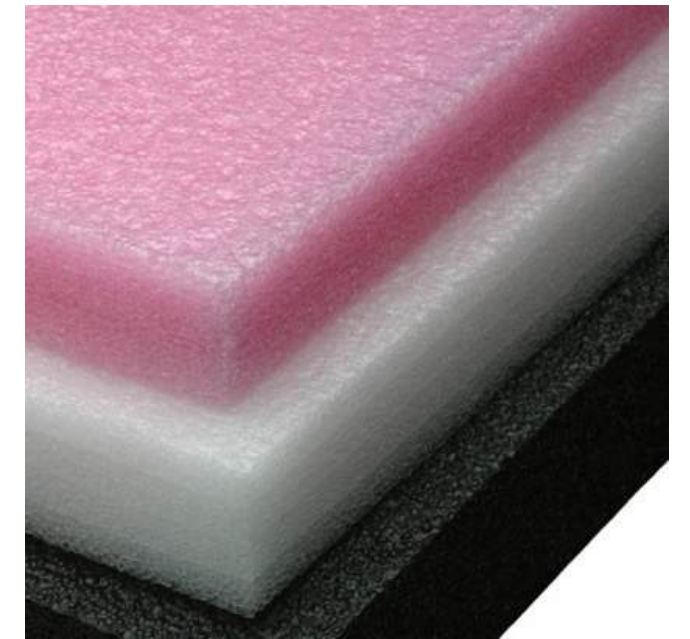
PUR isolatieschuim → afzonderlijk
recycleerbaar (zie inzamelaar)

Verpakkingschips → restafval

Verwar piepschuim niet
met **polypropyleen (PPE)** :
**dit laatste is veel
elastischer.**

Vervuild piepschuim
(bv. vlees/vis) →
restafval of specifieke
verwerking (zie
inzamelaar)

Adviesfiche
#15

KUNSTSTOF OMSNOERINGSBANDEN

Kunststof omsnoeringsbanden, gebruikt om verpakkingen te sluiten of objecten stevig op pallets te houden

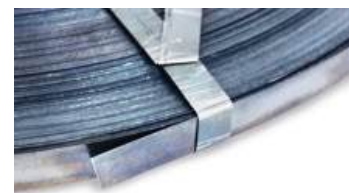

Apart sorteren, **niet mengen met PMD** :
bespreek dit met uw **inzamelaar** of afgifte bij de **Recypark**

**PET- of PP-
omsnoeringsbanden**

**Banden uit andere
materialen**

Stalen omsnoeringsbanden → te sorteren en te recyclen met metaal

Textielbanden → kunnen apart worden gerecycled als het om grote hoeveelheden gaat

EENVOUDIG SORTEREN VAN FOLIE, OMSNOERINGSBAND EN PIEPSCHUIMEN

- Eenvoudig sorteren dankzij **zakken met een groot volume** : bijv. 200, 400 of 1000 liter
- Met of zonder standaard, vrijstaand of te bevestigen aan een container of schap
→ Aan te vragen bij de inzamelaar

3 COMBINEERBARE STROMEN : PIEPSCHUIM, OMSNOERINGSBANDEN, FOLIES

GOED OM TE WETEN

Na het sorteren en scheiden van deze 3 stromen in aparte en **specifieke zakken**, stellen sommige inzamelaars voor om ze in/naast de papier/kartoncontainer te plaatsen en ze tegelijk met de **papier/kartoninzameling** af te voeren.

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

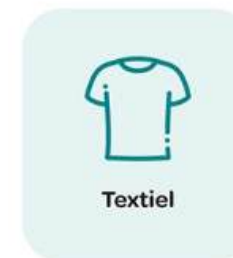
Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

HARDE PLASTICS

« **HARDE** » = verwijst naar het stijve materiaal en vorm, ongeacht het type kunststof (LDPE, PP, PVC, enz.)

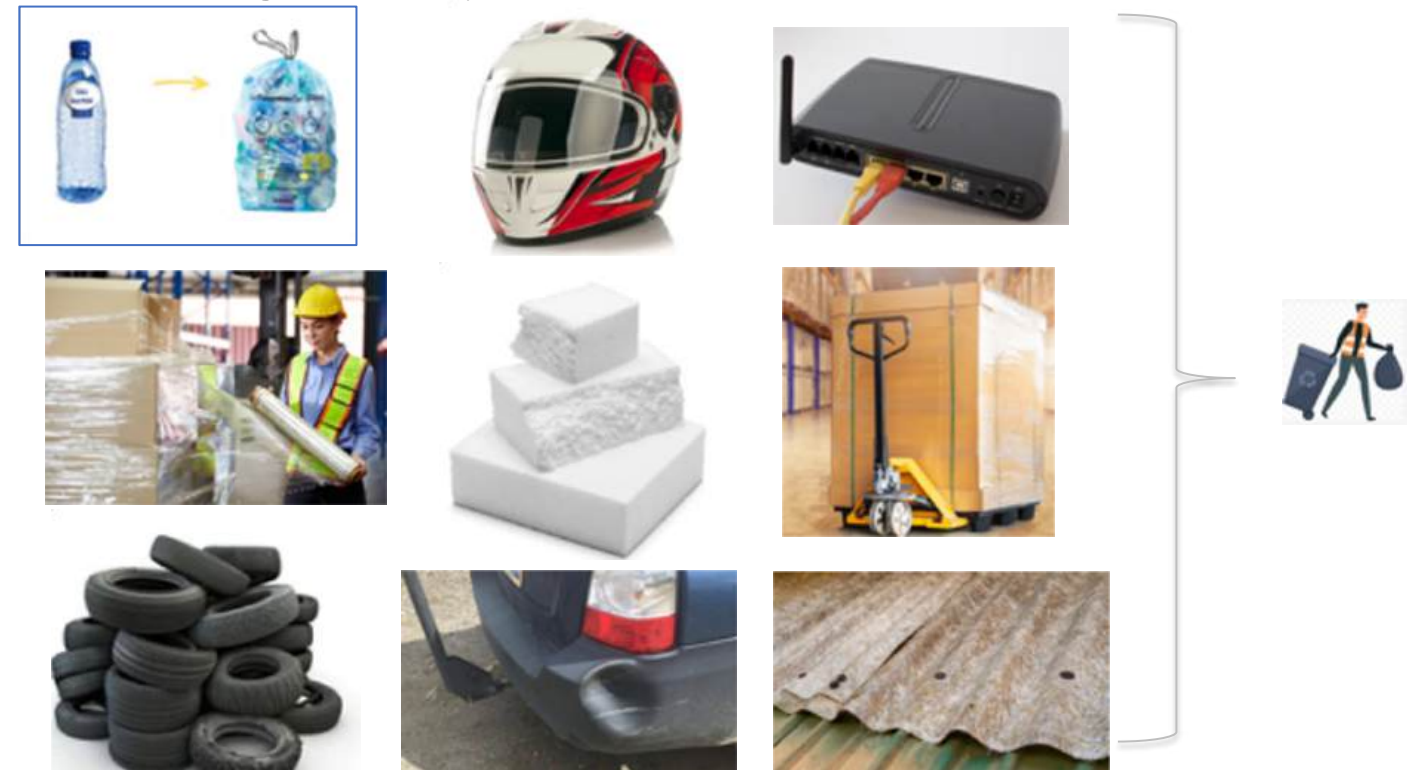
Aparte sortering : bespreek dit met uw **inzamelaar** of afgifte bij de **Recypark**

Harde plastics

Andere stromen en multimaterialen → **niet mengen en apart sorteren**

Door de veel voorkomende combinatie van materialen bij harde plastics = **handmatige of geautomatiseerde** sortering voor recyclage → **BELANG VAN PREVENTIE**: herbruikbare vaten en paletten, bulk, grote containers, **enz.**

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

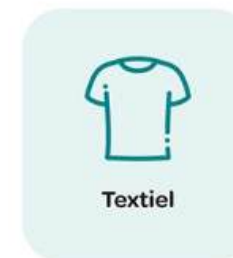
Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

HOUTAFVAL

A-hout → onbehandeld → nieuw product

- Pallets
- Massief houten kratten en kisten
- Houten haspels
- Constructiehout : (stut)balken, planken, vakwerk en bekisting
- Onbehandeld zaagsel

B-hout → licht behandeld en ongevaarlijk → recyclage of energierterugwinning

- Multiplex / spaanplaat
- Geschilderd en gelakt hout
- Hout met textiel

C-hout → zwaar behandeld en gevaarlijk → energierterugwinning

- Elektrische palen
- Spoorbielzen
- Afrasteringspalen en tuinhuisjes

A-HOUT

B-HOUT

C-HOUT

GOEDE PRAKTIJKEN - HOUTAFVAL

- Als u slechts kleine hoeveelheden onbehandeld hout (A-hout) hebt, kunt u het opslaan en samen met behandeld hout (B-hout) laten ophalen, gemengd.
NB: het mengen van A- en B-hout betekent dat het wordt opgehaald in de duurste categorie en met de laagste terugwinning (B-hout).
- Verwijdert u daarentegen grote hoeveelheden A-hout (onbehandeld), dan loont het de moeite om het te scheiden van B-hout.
- Uw inzamelaar kan ook voorstellen om pallets in goede staat terug te nemen, eventueel tegen een vergoeding per stuk.
- Veel pallets vallen onder een statiegeldsysteem! Aarzel niet om dit te bespreken met uw leverancier(s), zodat u de borg kunt terugkrijgen. Ook uw inzamelaar kan deze dienst aanbieden.
- Pallets die u niet kunt teruggeven, kunt u hergebruiken als meubels of plantenbakken.

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

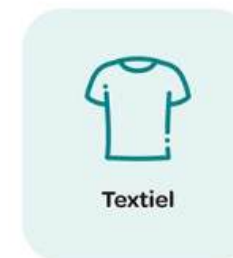
Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

METALEN

Ferrometalen

- Staal
- IJzer
- Kobalt
- Nikkel
- Gadolinium

Non-ferrometalen

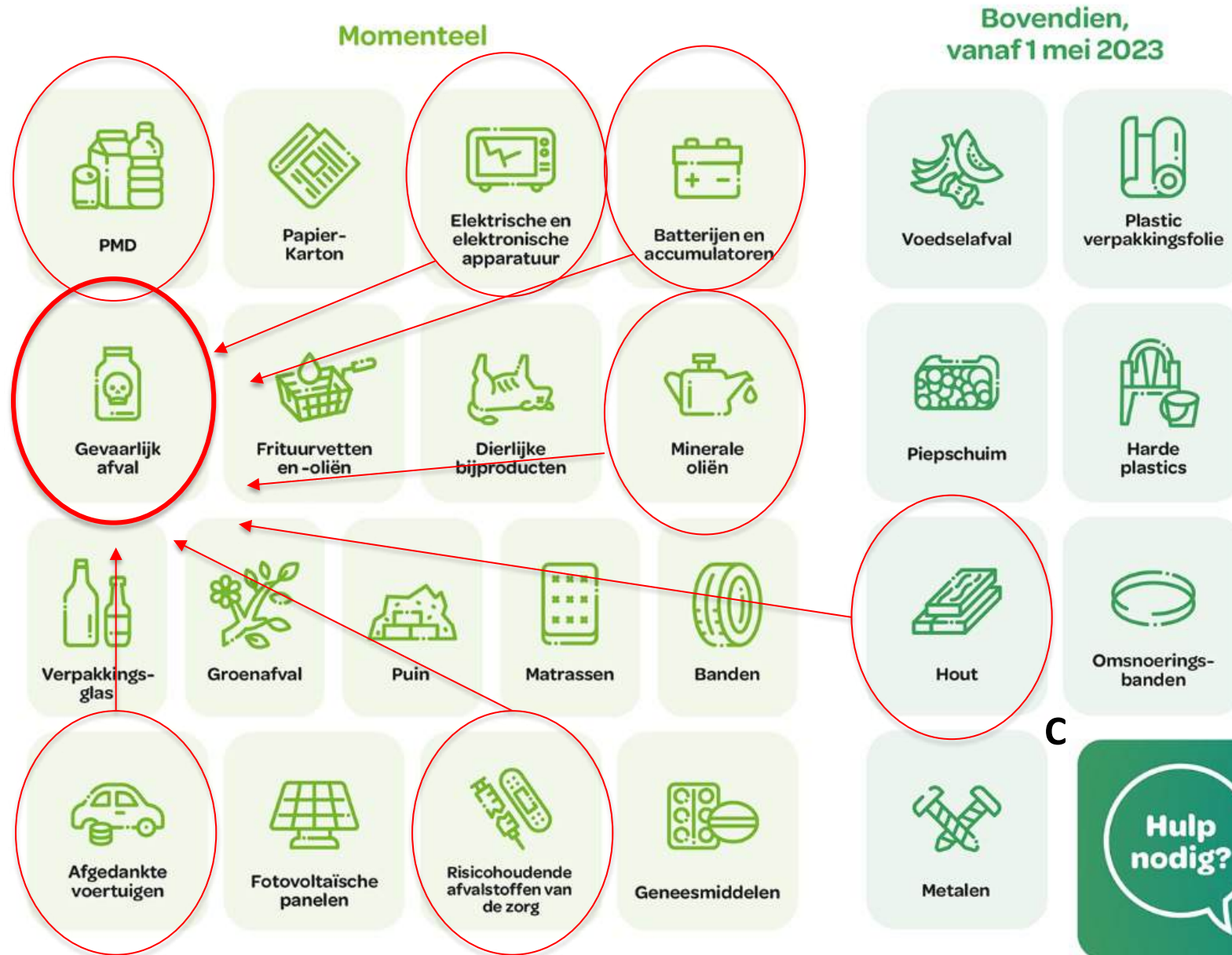
- Koper
- Lood
- Aluminium
- Zink
- Brons
- Messing
- Witmetaal

⇒ Waardevolle stroom : metalen kunnen per kilo verkocht worden

⇒ Bespreek dit met uw inzamelaar of een sorteercentrum gespecialiseerd in metalen

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

GEVAARLIJK AFVAL

Waarom moeten ze apart behandeld worden ? Ze vormen een gevaar voor levende organismen en het milieu en besmetten het ander afval waarmee ze in contact zouden komen met hetzelfde gevaar

Hoe herken je ze gemakkelijk ?

Vermeldingen en pictogrammen (veiligheidsinformatieblad)

Vorige pictogrammen

Voorbeelden van gevaarlijke afvalstoffen :

- ▣ Toners en inktcartridges met gevaarlijke stoffen
- ▣ Batterijen en accumulatoren
- ▣ Sterk behandeld hout
- ▣ Gebruikte oliën (smeerolie)
- ▣ Afgedankte voertuigen, vaste en vloeistoffen van auto's (behalve banden)
- ▣ Vernissen, cosmetica en verven op basis van oplosmiddelen
- ▣ Asbestafval
- ▣ Oppervlaktedesinfectiemiddelen en hydroalcoholische gels
- ▣ Risicohoudende afvalstoffen van de zorg

Specifieke verplichtingen

1. **Opslag** in specifieke zones en afzonderlijke containers
2. Afgifte aan/inzameling door **erkende afvalophalers**
3. **Bewijs van afvalbeheer** met aanvullende informatie
4. Voldoen aan de voorwaarden en hoeveelheden van de **milieuvergunning**, indien van toepassing

Leid uw personeel op en ken de juiste handelingen in geval van een lek

GOEDE PRAKTIJKEN - GEVAARLIJK AFVAL EN PMD

! SPECIALE FOCUS op ONDERHOUDSPRODUCTEN

- Indien minder dan 8 liter
- Met dop & verpletterd
- Leeg
- Alleen flessen met schoonmaakmiddel en

• ammoniacque	• afbijtmiddelen
• antirouille	• ammoniak
• cirages	• antiroestmiddelen
• décapants	• bijtende soda
• détachants	• boenwas
• détartrants	• detergents
• détergents	• methanol
• méthanol	• ontkalkers
• nettoie-fours	• ontvlekkers
• soude caustique	• ovenreinigers
• white spirit	• white spirit

PMD-zak ok !

- Flessen met een van de bovenstaande pictogrammen, of andere die niet links staan vermeld
- Elke niet-lege flessen
- Andere flessen dan wasmiddelen : chemicaliën, oliën, pesticiden, lijm, vernis, verf, siliconenslangen, enz.
- **Flessen met een kinderveiligheidsdop**
- Elke fles, zelfs leeg, **groter dan 8 liter**
  - **Apart** opslaan en afvoeren → gevaarlijk afval
  - In **opvangbakken** plaatsen (voorkom morsen op de grond)
  - Zorg voor absorberend papier in geval van morsen

GEVAARLIJK AFVAL EN MILIEUVERGUNNINGEN

VERPLICHTE MILIEUVERGUNNING

Voor stortingen van meer dan :

- 1 m² vast gevaarlijk afval
- 50 liter vloeibare gevaarlijke afvalstoffen met een vlampunt/brandbaarheid lager dan 21°C
- 500 liter vloeibare gevaarlijke afvalstoffen met een vlampunt boven 21°C
- 5m² afval van elektrische en elektronische apparatuur

→ Zich strikt houden aan de hoeveelheden en voorwaarden van de milieuvergunning, indien van toepassing

GEVAARLIJK AFVAL - OPSLAG

Gevaarlijke afvalstoffen in een van ander afval gescheiden opslagzone plaatsen

- In **veilige en luchtige** kasten of opbergruimten
- Indien de opslagruimte zich buiten bevindt : in gesloten containers, beschermd tegen slecht weer/zon en met een afgebakende veiligheidszone (wand of 3 meters errond)
- De opslagzone moet **gesloten** zijn en de toegang **voor het publiek verboden**
- Een **teken** aanbrengen dat de toegang voor het publiek verboden is en dat de opslagzone gevaarlijke afvalstoffen bevat (veiligheid – brand – brandweer)

Gevaarlijke afvalstoffen opslaan in geschikte containers

- **Goedgekeurd, gesloten, lekvrij en duurzaam** voor het afval dat het moet opvangen
- **Gescheiden per afvalstroom** en **geëtiketteerd**
- Gescheiden voor **incompatibele** stoffen in verschillende recipiënten/reservoirs (om het risico op gevaarlijke reacties te vermijden, bv. zuurbasis)

Voor gevaarlijke vloeibare stoffen

- Zorg voor **retentie/kuipbakken met een voldoende volume** (om lek in de grond of riolen te voorkomen)
- Het is verboden producten over te gieten in de opslagzone (tenzij specifieke toelating)

Afbeeldingen in opslagzone

- Een **pictogram** van het **rookverbod**
- Instructies voor het reageren op een **accidentele lekkage**

Plaats een geschikte brandblusser dicht bij opslagzones en veiligheidsinstructies

Afvalstromen zijn niet gescheiden en onbeveiligd/onbegrensd gebied

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

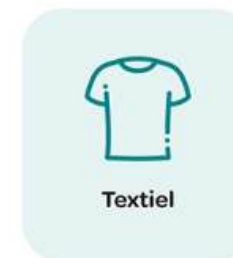
Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

AEEA = AFGEDANKTE ELEKTRISCHE EN ELEKTRONISCHE APPARATEN

Apparaten met stekker, batterij of kabel

Verzamel uw toestellen: computers, muizen, monitors, koffiemachines, koelkasten, gereedschap, lampen, tl-buizen, stopcontacten, enz.

- Breng ze naar een Recypark*.
- Wordt een [inzamelpunt](#)
- [Vraag een ophaling aan](#)

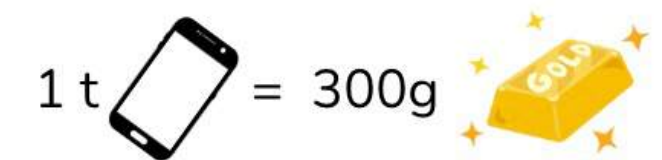

Toestellen die nog werken krijgen een **tweede leven**, de anderen **worden gerecycleerd**.

Waarom AEEA recycleren ?

- Om de verspreiding van giftige gassen te voorkomen die het broeikaseffect versterken
- Om edele metalen terug te winnen (goud, zilver, titanium)

*Enkel bepaalde types afval worden geaccepteerd: bijvoorbeeld computers, printers en televisies.

Afval dat valt onder de sorteerplicht voor professionals

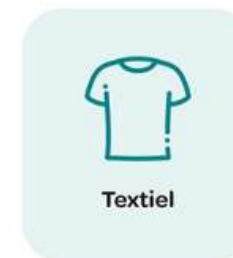
Momenteel

Bovendien, vanaf 1 mei 2023

Bovendien, vanaf 1 januari 2025

Wat zijn de basisverplichtingen voor professionals?

- Uw afval sorteren
- Het bewijs van goed beheer bijhouden
- De juiste zakken en containers gebruiken

Hulp nodig?

Surf naar

leefmilieu.brussels

Neem contact op met de facilitator:
recyclepro@leefmilieu.brussels

BATTERIJEN EN ACCU'S

Alle batterijen en accu's (in afstandsbedieningen, autosleutels, doe-het-zelfgerredschap, tuinapparaten, meet- en veiligheidsuitrusting, enz.)

Zoek een [inzamelpunt](#) in uw buurt of [word zelf een inzamelpunt](#).

Om incidenten te vermijden : pak lekkende of beschadigde batterijen in, bedek de polen van 9V-batterijen met plakband en open ze nooit zelf.

Waarom is recycling belangrijk ?

- Om te voorkomen dat schadelijke stoffen in het milieu terechtkomen
- Om zeldzame metalen terug te winnen (lithium, kobalt, lood, enz.)

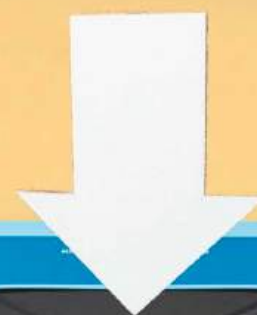
Ontvang uw [starterskit](#)

**LEGE
BATTERIJEN**

**KAPOTTE
TOESTELLEN**

5. PREMIES & SUBSIDIES

PREMIES VOOR HET SORTEREN VAN VERPAKKINGSAFVAL

Voorwaarde : Doe beroep op een afvalophaler aangesloten bij Valipac of Fost Plus (PMD)

- **Recyclingpremie** (bedrijfsmatig verpakkingsafval)
  - Plastic verpakkingsafval : 30 €/ton
  - Houten verpakkingsafval : 10 €/ton
  - Metalen verpakkingsafval : 10 €/ton
- **Containerpremie** (bedrijfsmatig verpakkingsafval)

Voor bedrijven die containers gebruiken om hun bedrijfsmatig verpakkingsafval te sorteren en te laten ophalen – jaarlijkse tussenkomst van 50 € op de huurprijs van de containers (volume tussen 660 & 999 liter)
- **Zakpremie** (bedrijfsmatig verpakkingsafval)

Voor het sorteren van kleine hoeveelheden plastic : 0,50 €/zak (folies, EPS piepschuim, omsnoeringsbanden)
- **Startpremie** (bedrijfsmatig verpakkingsafval of PMD)

Bedrijven die voor de eerste keer hun verpakkingsafval sorteren (éénmalige premie van 450 € gespreid over 3 jaar voor containers verpakkingsafval, 50 € per type plastic voor het aanschaffen van inzamelzakken, en 75 € voor PMD)

Meer informatie : [VALIPAC](#) (bedrijfsmatig verpakkingsafval) of [FOST PLUS](#) (afval vergelijkbaar met huishoudelijke verpakkingen)

SUBSIDIES

PREMIE VOOR PMD-AFVAL

Om het selectieve inzamelen van PMD-verpakkingen te stimuleren, heeft **Fost Plus** een startpremie van **€75** geïntroduceerd. Per bedrijfsnummer wordt slechts één premie uitgekeerd.

⇒ **Hoe krijg ik het ?** Zorg ervoor dat je afvalinzamelaar is aangesloten bij Fost Plus en zij zullen je helpen het te krijgen.

⇒ Ga voor meer informatie naar de [FOST PLUS website](#)

PREMIES EN STIMULANSEN VOOR MATRASSEN

COMPENSATIES VOOR DE OPSLAG VAN AEEA

PREMIE VOOR GEBRUIKTE SMEEROLIE

ANDERE STEUN EN PROJECTOPROEPEN

Er bestaat ook andere soorten ondersteuning in de vorm van :

- **Labels** die uw inspanningen om uw milieu-impact te verminderen erkennen, met ondersteuning :
    - [Label Ecodynamische Onderneming](#)
    - [Good Food Resto](#)
    - [Good Food Kantine-label](#)
  - **Subsidies** en ondersteuning via projectoproepen :
    - [Be Circular](#)
- Zie zoekmachine [hub.info subsidies en financieringen](#)

5. BEWUSTMAKING & STRATEGIE

Bewustmaking van bezoekers, personeel en
schoonmaakpersoneel

BEWUSTMAKING VAN PERSONEEL EN BEZOEKERS

Succesvol sorteren vereist de betrokkenheid van IEDEREEN!

HOE HET BEWUSTZIJN VERHOGEN

- **ENGAGEMENT** : steun van management, budget voorzien, afvalbeheerder aanduiden
- **MONITORING** : afvalbalans, kwaliteit van sorteren en inzamelen
- **AANGEPASTE INFRASTRUCTUUR** : afvaleilanden, duidelijke bewegwijzering, kleurcodes enz.
- **INFORMATIE** : feedback geven, uitleg, eenvoudig advies over preventie of recyclage
- **BETROKKENHEID** : alle medewerkers en bezoekers erbij betrekken
- **LOGISTIEK** : de hele keten erbij betrekken: schoonmaakdienst, leveranciers, inzamelaars, enz.

BEWUSTMAKING VAN SCHOONMAAKPERSONEEL

WAAROM DEZE FOCUS ?

De schoonmaakkploegen opleiden = hun taken **verplichten** en zorgen voor **betere sorteren**

BEWUSTMAKINGSPUNTEN

- **BELANG VAN SORTEREN** (wettelijke verplichting, duurzame en economische keuze)
- **RESPECTEER** de instructies / posters
- **AFVAL NIET MENGEN** bij het overbrengen naar de opslagruimte
- **OPTIMALISEER OPSLAG** bv. compressie, vacuüm, vlakke verpakking, enz.
- Gebruik de **JUISTE KLEUR ZAK** in de juiste bak
- De opslagruimte **OPRUIMEN** en **SCHOONMAKEN**
- **MAKKELIJKE TOEGANG** tot opslagruimte en afvalcontainers/stromen

**DE JUISTE BAKKEN EN MATERIAAL
OP DE JUISTE PLAATS!**

5. BEWUSTMAKING & STRATEGIE

Samenvatting van de afvalstrategie stappen

AFVALSTRATEGIE - BELANGRIJKSTE STAPPEN

1. Controleer uw **verplichtingen** en leer over **goede praktijken**
2. Breng uw afval **in kaart** :
  - Vermijdbaar afval → **PREVENTIE & BEWUSTMAKING**
  - Te **sorteren** afval en restafval
  - **Gevaarlijk** (strengere voorwaarden) en ongevaarlijk afval
3. **Kwantificeer uw afval**: hoeveelheid, kosten, oorsprong, samenstelling, enz. → zie methode hierna
4. **Wordt ondersteund** door een afvalinzamelaar of inzamelings-/verwerkingsinstallatie
5. Identificeer **premies, labels** en **projectoproepen**
6. **Stel doelen**: hoeveelheden, tarieven, frequentie van inzameling, enz.
7. **Zorg voor bewustmaking & train** personeel en schoonmaakpersoneel, klanten en bezoekers
8. **Implementeer**
9. Geef **feedback**, behoud **motivatie** en vier successen!

Mijn professioneel afvaltraject

Alle stappen om uw afval te voorkomen, te sorteren en duurzaam te beheren

Wettelijke bepalingen begrijpen

Afval identificeren
en beoordelen

Een geschikte
afvalinzamelaar en/of
inleverlocatie kiezen

3

Sorteer- en
opslagfaciliteiten
inrichten

De ploegen
sensibiliseren

Afval sorteren en
valoriseren, per type

Opvolging verzekeren en voortdurende verbetering

Denk bij elke

Afval verminderen

stap aan afvalpreventie

NOG VRAGEN? BEDANKT!

Facilitateur déchets professionnels / Facilitator bedrijfsafval

Voicemail: +32 2 775 75 93

E-mail: recyclepro@environnement.brussels / recyclepro@leefmilieu.brussels

www.environnement.brussels / www.leefmilieu.brussels

Facilitateur Emballages / Facilitator verpakkingen

E-mail: emballages@environnement.brussels / verpakkingen@leefmilieu.brussels

FAQ FR

FAQ NL

